

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jósef-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/4 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Tetemrehívás.

Budapest, szeptember 26.

(v.) Néppárték megint elméskednek. Valahányszor ilyen gusztusuk gerjed, a jóízűs géniusza mindig elfedi arcát és borzongva szomorkodik. Ma ugyanígy cselekedett elméskedésük láttára a kegyelet géniusza is. Az *Alkotmány* ugyanis Istenben boldogult Horánszky Nándor szellemét idézgeti vezércikkében s megvádoltatja vele Széll Kálmánt. Vádja az, hogy a szabadelvű kormány nem szorgalmazza ki magát és az országot szőröstül-bőröstül az agrár tulzókknak, hanem megáll szilárdul ama politikája alapján, mely hisz a gazdasági ágak érdek-harmonijának lehető és szükséges voltában. Néppárték ezt az álláspontot a Horánszky hagyatékától való hűtelen elszakadásnak minősítik s a múlt év őszén elhangzott szepsii beszédre emlékeztetnek, mely Horánszky Nándor gazdasági és társadalmi politikájának alapveit bontotta ki az ország színe előtt.

Erre a szepsii beszédre nagyon jól emlékszünk s bizonyára emlékszik rá épp oly jól a közvélemény is. A néppártiról sem akarjuk feltenni, hogy elfeledte Horánszky beszédének tartalmát. Annál jogosabban csodálkozhatunk azon a kegyetlen visszaélésen, melyet a néppárti organon az elhunyt államférfi politikai hagyatékával elkövet. Az a beszéd nyomon követte a szélső agráriusok gönczi riadóját, mely minden tisztességet és hazafiúi érdemet a mezőgazdaság számára foglalt le s a becstelenségre csakis a kereskedelmet és ipart mondta képesnek és hajlandónak. Horánszky Nándor Szepsiben ezt a felfogást nem helyeselte, hanem kíméletlenül támadta. Beszéde leplezetlen polémia volt a gönczi szózat ellenében. Azt hirdette benne Horánszky Nándor, hogy „közgazdasági téren utját kell állani minden oly egyoldalúságnak, mely a másik ágazat rovására törekszik

boldogulni.“ Már ez egymagában is elég világos beszéd volt. De mintha az éleslátású államférfi előre sejtette volna, hogy lesz idő, amikor e szavait a politikai rosszhiszeműség félre akarja majd magyarázni, még élesebben is kifejtette gondolatát, így szólván:

...Magyarországnak a közgazdasági élet minden ágára egyforma sulyt kell helyezni, minden ágát meg kell tisztítani a kinövésektől és minden ágát egyforma támogatásban és ápolásban kell részesíteni és mert ezek között ellentét nincs, sőt ezek egymást kiegészítik és támogatják, annál fogva nem lehet megengedni, hogy az államhatalom csak az egyiknek és bármelyiknek szolgálatába álljon, sőt vissza kell szorítani minden olyan törekvést, mely a közgazdaság különböző ágait egymással ellentétbe állítani és harcba vinni igyekszik. Ezt tette a kormány és ezen eljárását én szintén csak a legnagyobb megelégedéssel konstatalom.

Itt azután igazán eszik a hermeneutizálásnak minden lehetősége. Ez az álláspont kimondja nyíltan, hogy a tulzó agrarizmusnak az egész vonalon sehol sincs egy szikrányi igaza sem. Nem igaz, hogy csupán a kereskedelmet és ipart kell a kinövésektől megtisztítani. Nem igaz, hogy a mezőgazdaság érdeke ellentétben áll a kereskedelem és az ipar érdekével. Nem igaz, hogy csak az agrár érdek méltó az állam istápolására. S nem igaz végül, hogy a helyes állampolitika harcba viheti a mezőgazdaságot a nemzet egységes gazdasági szervezetének másik két ága ellen. Egyetlen mondatával így csepejtette le Horánszky Nándor az egyoldalú és tulzó agrarizmus valamennyi sarkalatos tételét. Hogyan vetemedhetik tehát a néppárt sajtója mégis akkora kegyetlenségre, hogy Horánszky Nándor sirjáról felszedett göröngyökkel hajgálja meg ugyanazt a kormánypolitikát, mely ma is a szepsii beszéd jelezte mederben folyik tovább?

De további folyamában ugyanennek a beszédnek Horánszky még behatóbban bíraltatta a szélső agrárius törekvéseket. Kifejtette az ő rendkívüli okos, a dolgok mélyére látó birtokpolitikáját, mely — semmi figyelemre nem méltatva az agrárius kézipatikának ismert háziszerecskeit — egy valóban nagyszabású gondolattal gazdagította a nemzet demokratikus átalakítására célzó szabadelvű reformtörekvéseket. A mezőgazdasági egységek szaporítása volt ez a hatalmas reformgondolat. A kötött földbirtok egy részének békés felszabadításával, a túltengő hitbizományok törvényes uton való mérséklésével, az állami kezelésben lévő alapítványi javak és a községi birtokok örökösletbe adásával akarta Horánszky Nándor ezt az izmos eszmét megvalósítani. Az ő szeme a könyörtelenség jőzanul tudott látni, pillantása keresztül tudott hatolni a frázisokon, és ürügyek pókhálósóvetétn. Vele nem lehetett tehát elhitetni, hogy a kis ember fogyasztásának és hitelének javításával megszüntethető az őstermeléssel foglalkozó lakosság válsága. A nép zömének betegsége a földéhség; s e betegség orvosságának föld a neve. Horánszky Nándor pedig nem hitegetni, hanem gyógyítani akarta a magyar gazda-társadalmat. S ezért mellözve a tulzó agrarizmus üres jelszavait, a létező bajok magvíg hatott el az ő kérelmetlen realizmusával. És ez az ő reformprogramja volna-e hát annak a bizonyítéka, hogy a szövetségi eszme sovány koncán ragódó agrár szélsőség volt az ő gazdasági programja s hogy a kormány, mely gróf Károlyiék porázához nem kötötte magát, hűtlenül elszakadt Horánszky Nándor politikai hagyatékától?

S nehogy azt találja a néppárti sajtó ránk fogni, hogy mi önkényesen magyarázzuk a szabadelvű gazdasági politika javára a szepsii beszédet, hát hivatkozunk két kommentarra,

TÁRCA

Séta.

Megyünk a városon át...:

Kocsik vágatnak, emberek sietnek,
Vad torlódásban forrong, zúg az élet,
Gazdája támad minden röpke percrenk,
Mint idegenben, járkálok tevéled.

E harc nem bánt, nem a miénk e lárma,
E vad zsiromlás olyan idegen.
Egyszerre csak, — gond, szegénység tanyája!
Különös pár kerül szemközt velem.

Az asszony rongyos, karján két kicsinyke,
Szemében bánat, arca halovány.
Félőn lesi, hogy az ura nem int-e?
De az meg nemán az utcák során.

Vállán baltája, megrogyó a lépte,
Haza ballagnak szóltan, komoran.
Haza!... A bánat, inség lakhelyére.
... S én olyan búsnak érzem magam!

Ez szerelem volt egykor, én virágom!
Szerelmes lány és szerelmes legény,
Ha durván is, de ott is nyíltot álom
S rózsák fakadt a rózsák idején.

— Mi lett belőlük? Inség szolgánépe,

Koldús az élet drága piacán,
Ki összetörve, sirva les kenyérré...
Ez szerelem volt, látod, hajdanán!

Semmit sem szólasz... Aztán rám vedet
Tengernél mélyebb, hívő kék zemed
S hozzám simulva mondog csendesesen:
— Ki tudja, hátha most is szerelem!

Pásztor Árpád.

Hútság és nyomor.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Feszl Géza.

Egy-két év előtt átfordult a másik oldalára az aluszékony óriás, a közvélemény.
Mégváltozott egy közbel.

Ezelőtt az volt a legáltalánosabb egyéni meggyőződés, hogy a szocializmus nem egyéb, mint idétlen hűlyeség; közkeletűbb szóval: számárság. Mert a társadalmi bajok kilencztedrésze rögtön orvosolva lesz, mihelyt sikerül a részegeskedést korlátozni; a pálinkásboltokat — legalább szombattól hétfőig zárva tartani. E néhai közvélemény szerint a pálinkásbolt kulcsa volt egyuttal a nagy társadalmi problémának kulcsa is.

Manapság pedig ilyenkorra egyéni meggyőződéssel találkozunk leggyakrabban:

— Tudod, barátom, őszintén szólva, a szocialistáknak igazuk van. Borzasztók ezek a mostani állapotok. En nem is tudom, hová fog ez vezetni...

Néhány év előtt még sötét pesszimizmus

volt azt állítani, hogy a társadalom beteg. Ma rózsás optimizmusszámba megy, ugyanazt kétségbe vonni. Akik eddig azt vitatták, hogy minden úgy van a legjobban, amint van, a dolgok menetébe való megnyugvásnak böles profétái — alaposan megbuktak. Kiderült, hogy az ő bölcseségük csakis az ő érzéketlenségükből tellett ki. Semmi másból.

Ma már bizonyos, hogy akiket eddig pesszimizistáknak nevezett a világ, azok nem sötétben látták a dolgok menetét, hanem tisztán. Viszont azok, akik tagadták, hogy fekete felbök mutatkoznak a szemhatáron, azok nem tisztán láttak, hanem — sehoggy. De ne tessék hinni, mintha a vitába beledobott érvek sulya idézte volna elő ezt a széleskörű meggyőződés-elváltást. Korántsem! Nem az érvek sulyának volt ilyen kapacitáló hatása, hanem: az evolúciónak.

Igy nevezzük azokat a csöndes forradalmakat, melyek ágyúsó és kardesőrtetés nélkül mennek végbe. Rége óta a palotaforradalmakat zajtalan aknamunkák előzték meg. Ma ezek az aknamunkák nem a palotákban játszódnak le, hanem százezer kunyhóban és ugyanannyi leububan meg eszapszékben. De a területális eltérésnél is jelentékenyebb a stratégiai különbség. Az evolúció nem fegyveres támadások győzelmé után erőszakolja ki a reformokat, hanem lassu elváltozások által teremt: tarthatatlan állapotot. A végeredmény ugyanaz: reform. Minek is ostromolni a várfalat, mely magától ideledezik. Főlöleges bombázni az ellenség összekötő hidját, ha az teherviselésre képtelen és már a saját sulya alatt is leszakadni készül... A szocialisták akár pihenőt is fújhatnának riadó helyett. Dolgozik helyettük az evolúció.

A modern társadalom doktorai közül hej de

melyet Horánszky szavai ugyancsak tavaly őszkor provokáltak. Ezeknek egyike így szól:

... Mint magyar ember kívánom a magyar kereskedelem megerősödését, mert a nemzeti termelés minden ágának virágzása az általa termelt javak iriss és akadálytalan forgalombahozatalától is függ és attól, hogy e fontos feladat ne legyen külföldi erőknél kiszolgáltatva — ami függésbe hozza egész közgazdaságunkat, tehát a nemzetet is, — hanem hazai kezekben pontosuljon össze; mint magyar ember kívánom végül e gazdasági ágak mindegyikének a lehetőség határáig való megtisztítását a bennük termő vagy hozzájuk tapadt visszaélésektől, a munkaadó és a munkás közti viszonyban mutatkozó fertőző anyagoktól.

Ez a kommentár pedig gróf Apponyi Albertől ered. Jászberényi programjában mondta e szavakat a képviselőház jelenlegi elnöke. Ha tehát Pozsonyban az agrár tuzlok a magyar kereskedelem jó hírét rántották sárba, erkölcsi perverzítással, az uzsora és család általános vádjával illették kereskedőinket, akkor le kell az idézett szavakból az a következtetést vonnunk, hogy nemcsak Horánszky Nándor szellemével és nemcsak a kormány politikájával helyezték magukat ellenféntébe, hanem egyszersmind gróf Apponyi Alberttel is. S ugyanazon jászberényi programban volt még egy passzus, amelyet emlékeztetőbe idézünk az agrár tábornak s a mellette kardoskodó néppárti sajtónak. Kimondotta ugyanis gróf Apponyi Albert, hogy az egyoldalú gazdasági felfogásoknak csakis azon egy feltétel mellett van helyük a többség közös pártkötelékében, „hogy elfogadják azt a kiegyenlítő gondolatot, amelyet Széll Kálmán programja és vezetése tartalmaz és amely a jogegyenlőség elve mellett a liberális alaptétel a közgazdasági politikában.” Ime, gróf Apponyi Albert maga is korlátot szab az egyoldalú gazdasági felfogásnak. Ő szerinte is a szabadelvűpárt politikai köteleke arra kötelezi úgy az agrárius, mint a merkantilista tábor híveit, hogy törekvéseikben a kiegyenlítést keressék, a jogegyenlőséget s a liberális gazdasági politika alapfeltételeit pedig meg ne sértsék. S kérdezzük az események elfogulatlan szemléloit, az érdekek békés kiegyenlítésének aranyfonalán haladnak-e még mindig a gazdasági egyoldalúság előharcosai? Nem öntenek-e állandóan olajat a már amúgy is lobogó tüzre az agráriusok

s e folytonos ingerkedéseikkel nem provokálják-e rendszeresen a béketűréséből kifogyott ellentábor szertelenségeit? A pozsonyi ígék s azoknak az agrár sajtóban támadt visszhangjai a jogegyenlőség s a liberális gazdasági politika szellemét hirdetik-e a közvéleménynek?

A másik kommentárt a Horánszky programjára Láng Lajos mondta el Nagybanán. Az a férfi, aki ma a kereskedelem és ipar érdekeinek alkotmányosan hivatott gondozója, akkor mint egyszerű képviselőjelölt így szólt:

A szabadelvűség ellenében újabb időben egy eszméramlattal találkozunk, melyet az agrarizmus neve alatt ismerünk. Azt mondják, hogy a nemzet túlnyomó többsége földműveléssel foglalkozik, amiből szerintük az következik, hogy a mezőgazdaság érdekei minden mást megelőznek. Az ipar és kereskedelem fejlődése nemzeti haladásunk és erősbödésünk egyik legelengedhetlenebb előfeltétele. A kereskedelmet a maga egészében elítéli, háttérbe szorítani és megbénítani, a mozgó tőke ellen hadjáratot indítani és elriasztani a legszerencsétlenebb elfoglaltság, melynek éppen a mezőgazdaság adná meg az arát, mert piac és hitel nélkül a földművelés sem fejlődhetik.

Láng Lajosból időközben kereskedelmi miniszter lett. Nagybanán kifejtett eszméjét hirdette a minap ő maga Debrecezenben, gróf Wickenburg államtitkár pedig Sopronban. A tuzló agrár sajtó ezt a természetes és okos argumentációt hadizenetnek vette, a kormányt érte megfenyegette s kihívó hangon adott a kereskedelmi és ipari érdekek természetes védőjének leckét a magyar nemzet helyes és tisztességes fejlesztése felől. Mindez erős lesiklást jelent abból a magasságból, amelyben Horánszky Nándor szeptis beszéde s ennek jászberényi és nagybanányi kommentárja mozgott. A közvélemény ینه láthatja, hogy kik sáfárkodnak hűtlenül a Horánszky hagyatékában s kik hamisítják meg amaz eszméket, amelyeket e dicső emlékü államférfi reánk hagyott. A néppárti tetemrehívás nem sikerült. Az a ravatal nem a szabadelvűpártot és a szabadelvűséget vádolja, hanem azokat, akik unos-untalan támadják az érdekek békés kiegyenlítésének politikáját és azt a jogegyenlőséget, mely a jászberényi kommentár szerint is a szabadelvűség alapfeltétele.

BELFÖLD

Kállay Béni a királynál. Kállay Béni közös pénzügyminisztert, mint Bécsből telegrafálják a király tegnap hosszabb kihaltatásán fogadja.

Az ülések új rendje. A magyar törvényhozás ismételen kifejezésre jutott óhajátával számolt Széll Kálmán miniszterelnök, mikor az elmúlt ülésszakban eleve jelezte, hogy a parlamenti tanácskozáskor rendjének módosítása iránt, kellő tanulmányozás után, előterjesztést kíván tenni a t. Háznak. Mert hiszen akárhányszor megesett, hogy a t. Ház egyszerűen nem tudott a rendelkezésre álló időn belül elkészülni, ami pedig a költségvetést illeti, azaz esztendőnk hossza sora óta mindig baj volt. Rendszerint az ülések meghosszabbításával segítettek a bajon, de hogy ezen hovatovább radikálisan kell változtatni az nyilvánvaló volt. Most aztán megindult a tanácskozáskor az ülésrend megváltoztatásának. Kétféle terv merült fel idáig. Az egyik szerint csupán a költségvetés tárgyalása alatt hosszabbítják meg az üléseket, vagy pedig párhuzamos üléseket tartanak, hogy a jövőben indennitnyre szükség ne legyen és január elejéig a költségvetést mindenkor letárgyalhassák. A másik terv szerint az eddigi déli ülések helyett, amikor a miniszterek rendszerint hivatalukban vannak elfoglalva és többnyire a hivataloskodás kárára kell idejüket a képviselőházban tölteniük, a délutáni órákra tennék át az ülések idejét. A mi értesülésünk szerint az utóbbi tervnek több a barátja. Igaz ugyan, hogy a délutáni ülések körülbelül az egész életrend megváltoztatását vonnák maguk után, de előbb-utóbb szükség szerint ugyis bekövetkeznek. Másrészt azonban a legtöbb parlament régen áttért már a délutáni és esti ülések rendjére s ez mindenütt bevált. Mikor pedig a törvényhozás ugyis új hajléka költözik át, az idő is legalkalmasabb, hogy üléseinek rendjével az európaszerte divó szokáshoz alkalmazkodjék. A kormányelnök azonban mindenesetre meg fogja hallgattani a pártok óhaját, mielőtt határozza. A második ülésszak elején a kormányelnök a képviselőház elnöksége és ellenzéki pártvezérek bevonásával sükebbkörti tanácskozást tart, amelyen megvitatják a kérdést és lehetőleg a megállapodások értelmében tesz majd Széll Kálmán miniszterelnök javaslatot a képviselőháznak az ülések új rendje dolgában.

Öt kérvény. Az új országházba ma öt kérvény érkezett. Borsod vármegye az árvaipécske kezelésével megbízott tisztviselők szabatosabb ellenőrzését, a nemzetiségi törvény módosítását és végül a megyei tisztviselők lakbérnyégének rendezését sürgeti; Bars vármegye adómentességet kér a termelő által a saját termésből kis üstön lözött szeszre; Esztergom vármegye közöri törvényhatósági bizottsága pedig a vasárnapi munkaszünetnek a közisztviselőkre való kiterjesztéséért folyamodik.

sokan irtak hatástalan, haszontalan recepteket. Viszont nem egy csinálta meg találoán, genialisan a diagnózist. Orvossgát azonban, mely a kóros állapotot megszüntette volna, nem tudott nyújtani egy sem. Malthus, Spencer megcsinálták a diagnózist, de a körképlet még nem gyógyszer. Proudhon, Fourier, Lassalle, Marx megírták a recepteket, de nem tudták rávenni a beteget, hogy javallott medicinájukat megcsináltassa és bevegye. Bolond is lett volna a társadalom, ha beveszi. Hiszen nem meggyógyult, hanem megszünt volna tőle. A modern társadalom gyilkosságát követelt volna el önmagán. Megszüntette volna magamagát, mint társadalmi individualitást. A versengő törekvések, a hatalmas vívmányok, az ellentétes végeredmények letűnően az események fölszínéről, a modern állapotokat vagyis a milliómosok és koldusok változását és szingazdag társadalmát valami szürke és egyenletes ember- és baromállományá változtatta volna föl. Megszűnt volna a kimagasló egyének diadala, vagyis a gazdagság és a dicsőség! Egyuttal megszűnt és elhalt volna az embertőmeg balvégzetének két fekete géniusza: a nyomor és a gond. Kétségtelenül súlyos, nagy és szent dolog mint ekvivalens ez a fekély-hiány. A gond és nyomor járma alól való általános föl-szabadulás! De mi haszna, mikor a tények logikájának mérlegén, ennek az ekvivalens értékének súlyánál is sokkalta többet nyom az, ami a másik serpenyőben van: az emberi hiúság.

A szükségét látók százezreit a nyomor és gond rémképei ösztökélik küzdelemre és sorakoztatják a fennállóit pedig ellen. A jólét, dicsőség és hatalom favoritáit pedig ellenállásra sarkallja egy törhetetlen erő: a hiúság.

Hiúság és nyomor csatáznak egymással: ebben áll a társadalmi krízis. Nem jutott, sőt egyhamar nem is juthat dűlőre a küzdelem: megvan tehát az egyensúly a szociális szervezetben éppen úgy, mint a pisai toronyban. És biztosítva

van a rend. A nagyobb erő dominálja a kisebbet. Az erőteljes hiúság féken tudja tartani az erőtlent nyomort. Amikor pedig a kitörni készülő erőket még mindig le tudja láncolni a hatalom, akkor ezt úgy nevezzük, hogy: társadalmi rend.

Hogyan? — veti föl a kérdést a naivitás! — Az a játszi kis hangulat, mely az ember szívében bizserög és amelyet különösen a külsőségek iránt annyira fogékony fiatal leánykák jellemzésére használunk — ez volna az a törhetetlen, rendföntartó és lenyűgöző erő? Az a mosolyra indító gyermek vonása az embernek, hogy szebb, illetteg külön akar lenni a többinél? Ez volna az? Ez a piperéből és kendőzéstől táplálkozó, ez a virágokká és szines pantiákkal bibelődő budoár-tendencia, ez volna a nagy társadalmi létkérdésnek egyik csatázó eleme? Ez a szüziessen elpiruló kisasszonyzérés, ez nézne farkasszemet a nyomorral? Ez a rózsabimbók és pálmalevelek közt enyélgő asszonyos hangulat, ez volna képes kibírni az éhenhalásra kárhoztatott becses szemének és tágrányított pupilláinak bevadoló tekintetét? ...

Igen is, ez!

Csak hogy nem abban a formájában, mikor a saját neve alatt mint hiúság szerepel. Nem abban a formájában, mikor szilfid terméte és érzékeny szívű hajadonok ábrándos világán gyakorolja uralmát. Hanem akkor, mikor: nevet ceceél. Mikor azt a törekvést, hogy: különbek legyünk a többinél, elnevezünk önértnek, ambiciónak, bátorságnak, tudományozomjnak, költői ihletnek, hatalmi aspirációnak, pénzvágyának és dicsőség vonzó erejének, — akkor szágulod végig az emberi hiúság fegyveresen és tajtékzó paripán a csatátér áldozatainak és az áldozatok özvegyeinek és árváinak haláltusában vonaló tetemein. ...

De bocsánatot kérünk a megtévesztő színezésért. Ez nem az ágyudörgés zenéjével kísért háborúnak képe akar lenni, hanem a fuvalhangu

társadalmi csendéleté. A háboru végre is nem egyéb, mint egy nagyobb szabású verekedés, ahol nem két falunak, hanem két országnak legényei ütök és ölik egymást néhány héten át. Ellenben a béke háborúja, vagyis a társadalmi csendélet, az örökös küzdelem, a hiúság kegyetlensége és az éhező nyomornak szenvedése közt...

De ismét bocsánatot kell kérnünk. Mert e soroknak nem az a céljuk, hogy bevádolják a hiúságot!

Mire való is volna bevádolni azt, ami megteremtette az ember különleges világát: a kultúrát? Hiszen egy lépéssel tovább nyomozva már a tények logikáját, a dolgoknak természetes rendjét kellene megvádolnunk. Ha pedig még egy újabb lépéssel tudjuk meg a nyomozást, akkor eljutottunk az utolsó állomáshoz, mert nem találunk a vád számára más célpontot többé, mint a Végső-okot! — azt a végső okot, melyet nagy betűvel írunk a kisebbek és kis betűvel a nagyobbak számára.

A hiúságot nem lehet bevádolni, mint ahogy nem lehet vádat emelni az öldöklő és éltető nap, a pusztító és tisztító vihar és villám ellen. A hiúságot éppen csak illusztrálni lehet.

Az a delnök, aki szemre sugarához vetélytársul sugárzó gyémántot akaszt a füle cimpájába: — széppé teszi az életet. Kacérkodása: hiúságának a politikája és a politikának egyik eszköze a ragyogó gyémánt, mely az ő szépségének ragyogását szolgálja. És ez a szépség inspirálja a festőt, hogy millió és millió szem gyönyörködte-tésére megalkossa az ideális szepet. Ez hevíti a költőt, hogy milliók számára szavakba foglalja az ideál előtt való meghódolást. Ez lelkesíti a dallamok mesterét, hogy megteremtse az emlékeinkben szongó és érzéseinket kiváltó hangoknak Kultuszát: a zenét. Ez a szépség ébrezti föl a férfi lelkében a bírlás vágyát. A bírlású vágya idezi

A mitroviczi orosz konzulátus. Sok port vert fel az elmúlt napokban a mitroviczi orosz konzulátus felállítására, mely mint nem mindennapi politikai esemény a Balkánon kívül is élénk szöveszéd tárgya volt. Nem esett azonban szó arról, hogy az orosz konzulátus felállítására a szerb kormány terve, mely elérkezettnek véli az időt, hogy O-Szerbiában az eddigig hevesebb agitációt fejtsen ki és e célból már rég terve vette egy Mitroviczián létesítendő szerb királyi konzulátus felállítását, amely terv azonban különböző politikai és részben pénzügyi okokból is dugába dőlt. Hogy terveiről véggéppen ne kelljen lemondania, a szerb kormány minden eszközzel arra törekedett, hogy Oroszország állítson fel Mitroviczián konzulátust — és Oroszország a strohmann szerepét el is vállalta, csak az a kérdés, mennyi időre? Az egész konzulátusi dolgot úgy Oroszország mind Szerbia jelentéktelennek igyekszik feltüntetni. A dolog azonban részünkről minden figyelmet megérdemel, mert éppen Novibazár az a hely, ahol az Ausztria és Magyarország Balkán-politikája ellen iránuló intrikák összes szálai találkoznak. Hogy különben a szerbek is sokat remélnek az egyébként „jelentéktelen intézménytől”, azt némely kevésbé diplomatikus belgrádi lap is elárulja. Így a *Srpska Zastava* az orosz konzulátus felállításában zálogát véli látni annak, hogy Oroszország megvédi a szerbeket „a török vérszomj” és az osztrák-magyar megsemmisítésre irányuló tervek ellen. A belgrádi lapok hívek maradnak régi taktikájukhoz. A szomszédokat gyanúsítják, hogy saját aknamunkájuktól a figyelmet eltereljék.

A nemzetiségi törvény vizsgálója. Turóc-Szent-Mártonból táviratozzák: A nemzetiségi törvény vizsgálója ügyében Turóc vármegye közönsége is bizottságot küldött ki, amely legnap ülésezett ez ügyben. Jusch György elnöke alatt. A bizottság Keviczky István megyei árvászéki elnök előadása és Pieter Ambrus, a Narodne Novini szerkesztője, mint bizottsági tag hozzászólása után úgy határozott, hogy ebben szükségesnek találja ugyan ezen törvény vizsgálóját, de a részletek megállapítását az országgyűlésre tartozónak véli, ahol a tőz nemzetiségi országgyűlési képviselők is előadhathják kívánságaikat.

As újvidéki szerb gyűlés után. Mai lapunkban részletesen megemlékeztünk az újvidéki szerb nagygyűlésről. Ma még azt jelentik, hogy ez volt az első szerb gyűlés, mely szakított a régi tradícióval s nem szerb, hanem magyar nyelvű táviratban hódolt a királynak. A nagygyűlésből küldött magyar távirat szövege a következő:

O nagyméltóságú Széll Kálmán miniszterelnök urnak Budapesten.

Szent István korona országában lakó szerbek mai gyűlésén, melynek célja volt a legközelebb Zágrábban történt erőszakoskodások időtől ítélkezni, ezekkel szemben elégtételt, valamint jövőre nézve biztosítékot nyerni — egyhangulag határozta, hogy ő osztrák és apos-

föl a versengés szükségszerűségét, a riválisokkal való küzdelmet. A versengés pedig páraparancsolja az egyénben szunnyadó összes értékre a fölébredést, az aktivitást. Így változik át bátorra az erős, erőssé az ügyes, önértesség a bátor, hőssé az önértetes. Így fejlődik ki a művészi lélekben a költői ihlet. Így gyarapodnak az emberben a testi és szellemi erők közül azok, melyeknek az individualitásban magva, tere, gyökere van. Így áll elő a gyűjtési szenvedély, mely — egyebek híján — a meghódított pénz mennyiségéhez képest hódító hatalmat biztosít az értéktelen egyéneknek. És az összeharagosolt tőke, függetlenül attól, hogy a gazdája az inspiráló szépséggel, vagy mással avagy másokkal élte-e a világot, ettől függetlenül a tőke, a pénz gurul tovább, itt épít, ott rombol, itt áldást, ott átkot fogantat. Ugyanígy költemény, dallam, festmény, szobor, — függetlenül attól, hogy a költőnek, művésznek és dallamalkotónak ütt-e, vagy sem a pástoróra — ekhót ébreszt és vágyakat támaszt milliók szívében és vallásá avatja a művészetet, templomokká emeli a tálartokat, iskolává a szinpadot és a hiúság gyönyörűségeit átjatos és imádságos hangulatokká varázsolja át.

Hiúság nélkül nincs kultúra. Kultúra nélkül nincs emberi méltóság. Rangját veszíti el az ember a természet rendjében, ha a kulturális irányzattal szakít és a visszafejlődés útjára lép. Hiúság, vagy nyomor? — ez a természet által fölvetett dilemma. Nyomor legyen a hiúság által megteremtett emberi nagyság váltásdjája, adója; ez a világtörténet által megadott válasz. És hogy e dilemma elől nincs más kitérés, ez az emberiség fátuma. E fátum alatt nap-nap után nyögnek, szenvednek és kiszenvednek milliók. És e fátumot minden reggel megparanoyozza a felkelő nap. A napsugár is olyan, mint a glória — nincsen reá hatással a nyomor!

toli királyi felségének történetlen hűségünknek kifejezést adjunk. Kérjük emellett a Nagyméltóságodat, jelen kijelentésünket ő felsége legmagasabb trónjához juttatni.

Mindenféle érthető érdeklődéssel várták, hogy az újvidéki tüntetésnek milyen visszhangja lesz Zágrábban. Érdekesnek tartjuk ebből a szempontból leközlöni az *Agrar Zeitung* mai számának vezércikkét, mely első sorban konstatálja, hogy a radikálisok maguk közt akartak lenni s azért ütésezték Újvidéken. Aztán így nyilatkozik:

Ez a nagy bajjal végre létrejött gyűlés hosszú és az elhatározat nem nagyon hízéleg vezető köröknek, csak természetek, ha tekintetbe vesszük, hogy kik rendezték ezt a spektakulumot, amelytől a higgadt szerb elemek távol tartották magukat. Nem is csodálkozunk rajta. Egész ószintén megvalljuk, hogy a radikális uraknak ez a bombasztikus közöjgi írta nem tett ránk különös benyomást, sőt hogy még ószintétebb legyenik, szánalmas benyomást tett ránk. Noha jogosultnak látszik, hogy az ismert zágrábi események, amelyeket a radikálisok népgyűlése a maga módja szerint magyarázot, komoly visszautasítást és megtorlást érdemelenek, még sem állhatjuk meg, hogy aggodalmunkat ne lejezzük ki arra nézve, vajjon helyes, sőt megengedett-e az az alak, amelyet a határozat negyedik pontjában választottak. Ha azt mondják ott, hogy az országos kormányzatot és Zágráb közigazgatását olyan személyek kezébe kell letenni, akik a rendet és nyugalom fenntartani, a horvát- és szlavonorsági szerb nép személyes és vagyoni biztonságát, fenyegetett kulturális és anyagi létét megvédelmezni akarják és tudják, az érteleme és jogosultság nélkül való üres szöveszéd. E kibágások ismétlődésének megakadályozására fognak még alkalmas eszközöket találni, de biztosíthatjuk a radikális urakat, hogy egyelőre eféle kibágásokat a jövőben teljesen kizárhatunk tőlük, kivéve, ha a radikálisok maguk rendezik, mert minden becsületesen és higgadtan gondolkodó szerb hazafi bizonyára minden erejével arra fog törekedni, hogy a legutóbbi eléggé el nem íthető események leledebe menjenek és annak a hasznosabb feladatnak fogják magukat szentelni, hogy a lenniörög ellentétek kiegyenlíthetőek. De ebből az indokolatlan eshetőségből közöjgi változtatások követelését következtetni, erre a szerb radikális urak jogát épp oly kevéssé ismerjük el, amint nem egy alkalommal tagadtuk a horvát radikális urak eféle jogosultságát nem csak azért, meri Szent István koronája országainak állami alkotmányának integritásáról, amint ez az aqtomány ma fennáll és ezentuli is rendületlenül lenn kell állania, itt és túl a Drávan törvények gondoskodnak, amelyek érett államiérfeui megfontolás és hazafias érzés eredményei, hanem azért is, mert ebből a szerb népre semmitéle előny nem származhatnék. Nem tudjuk ugyan, hogy milyen gondolat lebegett a gyűlés rendezőinek szeme előtt, amikor elhatározták, hogy ezt a pontot ilveszik a határozatba, de azt sem tudjuk, milyen várszerrel akarják ezt a pontot megvalósítani, ha csak — bocsságunk meg nekünk ezt a vakmerő gondolatot — nem azoknak a horvát szélső elemeknek a s ösvétségével, amelyek dr. Frank urak emelték pázsukra. Csak annak a meggyőződésünknek akarunk még kifejezést adni, hogy a belsődi szerbek zöme azt az inszINUációt, amelyet a határozat negyedik pontja, noha meglehetősen leplezett alakban tartalmaz, felháborodással fogja visszautasítani és céltudatosan fog arra törekedni, hogy a törvényes alapot szemé előtt tartsa, amál is inkább, mert a magyar korona országainak közöjgi viszonyait törvények szabályozzák, amelyeknek megerősítéséhez horvát és szerb hazafiak egyaránt hozzájárultak. Jövöre is ernyedetlenül tovább fognak menni ezen az uton, ugy, hogy e viszony alapvető erősségeit sem szerb, sem horvát tiradék nem fogják megingatni.

Az egyesült horvát ellenzék. Zágrábi jelentés szerint a horvát ellenzék pártok tegnap együttes értekezletet tartottak, melyen kimondták, hogy egyesülnek s a *horvát jogpárt* nevet veszik föl.

A kiegyezés.

Budapest, szeptember 26.

Bécsből telegrafálják, hogy a két kormány ma folytatta a tanácskozásokat. Koerber osztrák miniszterelnök, Call kereskedelemügyi miniszter, Giovanelli földmívelésügyi miniszter s Böhm-Bawerk pénzügyminiszter előadók kíséretében tíz óra után jelentek meg a magyar házban, ahol haladéktalanul megkezdtek a tárgyalást a magyar kormány tagjaival: Széll Kálmán miniszterelnökkel, Lukács László pénzügyminiszterrel, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszterrel s Láng Lajos kereskedelemügyi miniszterrel. A tanácskozás tárgya ma is az autonóm tarifa készülő tervezetnek vitás anyaga volt. Az immár négy nap óta folyó tanácskozás meritórius tartalma és eredményei felül ma még, amikor a tárgyalások befejezve nincsenek, úgy magyar, mint osztrák részről teljes diszkreációt tanusítanak. Eppen azért sem Budapesten, sem Bécsben nem is lehet orgánus, mely a konferenciák eddigi tartalmáról hiteles információkat tehetne közzé. Ha pedig ennek dacára is akadnak újságok, amelyek nap-nap után foglalkoznak a most folyó konferenciák tartalmával és eredményeivel, nyilvánvaló, hogy merő találgatásoknak és kombinációknak nyitják meg hasábjait, amely kombinációk azonban fél-

legtöbb esetben hibásak. A kormányférfiak mai tanácskozása déli félegy óráig tartott. Délután négy órakor pedig ismét összeültek a két kormány tagjai és az esti órákig tanácskoztak. Megállapodás történt arra nézve is, hogy a holnapi napot is a most folyó tárgyalásoknak szentelik. Tekintettel azonban arra, hogy a legutóbbi budapesti konferencia után még nyitva maradt differenciák a jelenlegi tárgyalásoknak rendkívül bő anyagot szolgáltatnak, valószínű, hogy az egész tarifatervezet végleges megállapítása céljából a két kormány gazdasági minisztereinek még egy összejövetelre lesz szükségük. — Gróf Sechenyi Gyula ő felsége személye körüli miniszter ma délben a magyar kormány Bécsben időző tagjainak tiszteletére ebédt adott.

A Budapesti Tudósító a bécsi tanácskozásokról a következőket jelenti:

Az autonóm vámtarifa és az ezzel összefüggő kiegyezési kérdések dolgában ma délelőtt 10 órakor újra folytatották a közös tanácskozást. A jelenlegi tárgyalások eddigi eredményeiről nyilvánosságra hozott részletek, mint mértékadó helyen mondják, teljesen alaptalan találgatások, mint ahogy nem is lehetnek mások, amennyiben mind-azok, akik a tanácskozásban részt vesznek, a legközelebbi ügyelenek arra, hogy a tárgyalások letolyására és eredményére nézve elvileg kötelezettséget meg ne szegjék; a minisztereken és a szakeladókön kívül pedig ily közléseknek megbízható forrása nem lehet.

A Budapesti Tudósító esti kiadása a következőket jelenti a bécsi tárgyalásokról:

Az autonóm vámtarifa és a gazdasági kiegyezésnek azal összefüggő kérdései ügyében összeült közös miniszteri értekezlet ma ismét az egész napot igénybe vette; a tanácskozás délelőti 10 óratól déli 1 óráig és délutáni 4 óratól esti 8 óráig tartott. Délután háromtól négyig a két kormány tagjai szakeladóikkal külön-külön értekeztek; ezeken az értekezleteken osztrák részről ez alkalommal Meissl Imre miniszteri tanácsos is résztvett. A délutáni közös miniszteri értekezleten gróf Goluchowski külügyminiszter is megjelent, mert a külföldi kereskedelmi szerződés előkészítéséről is szó volt, amelyek a közös külügyminisztérium hatáskörét is érintik.

A tanácskozást holnap délelőtt 10 órakor folytatják. Még nincs eldöntve, vajjon a két kormány ez alkalommal való összejövetele a holnapi értekezlettel véget ér-e, és még az sinos eldöntve, hogy mikor távoznak a magyar miniszterek Bécsből.

Bécsi tudósítónk jelenti: A két kormány minden valószínűség szerint holnap is folytatni fogja a kiegyezési tárgyalásokat, sőt e pillanatban az sinos kizárva, hogy a magyar miniszterek vasárnapon túl is Bécsben maradnak. Abból a körülményből, hogy ezuttal a közös miniszteri tanácskozások sokkal tovább tartanak, mint eddig-elé bármikor, politikai körökben arra következtetnek, hogy a két kormány el van tőkéve az autonóm vámtarifa és a kiegyezés ügyét dülőre juttatni.

Figyelemreméltó az a körülmény is, hogy a mai tanácskozásokban egy ideiggróf Goluchowski közös külügyminiszter is részt vett. Jól értesült részről jelentik, hogy a két kormány a királynak a vadászatra való utazásáig a legnagyobb eltérésekre okot szolgáltató kérdésekben egyezséget akar létrehozni. (N. W. T.)

A csehek lapja, a *Hlas Naroda* ma azt írja, hogy a csehok elfogadják a kiegyezést, ha az méltányos és igazságos lesz, azonban hallani sem akarnak addig semmitéle kiegyezésről, amíg Koerber nem teljesíti a cseheknek tett ígéreket. Első sorban jönnek a nemzetiségi engedmények s csak azután lehet szó kiegyezésről.

KÜLFÖLD

A francia papság hűségesküje. Combes miniszterelnök utóbbi beszédének néhány passzuszából az antiklerikális sajtó azt vélte következtethetni, hogy a kormánynak eltökélt szándéka a francia lelkeskedő papságot ismét államesküre kötelezni, mint a nagy forradalom napjaiban. A *Libre Parole* is megerősíti, hogy ilyesmiről csak ugyan van szó. Egy püspöktől hallotta, hogy a vallásügyi minisztériumban már dolgoznak az erre vonatkozó törvényjavaslaton. „Ha ily rettenetesség megtörténik — mondja Drumond lapja — akkor a szakadás elkerülhetetlen lenne, mert a pápa nem vonhatná ki magát az alól a kényszer alól, hogy ki ne átkozza azokat a katolikus papokat, akik magukat a törvénynek alávetik.”

Végre megszólalt a Vatikán lapja is, az *Öreg Osservatore Romano* s kommentálja XIII. Leó halgatóságát Franciaországgal szemben. Az *Osservatore* azzal biztatja a katolikus világot,

hogy XIII. Leó, ha nem is hallatja hangosan a szavát, de azért nem hagyja a francia kormányt kétségben az iránt, hogy mint gondolkozik a francia politikáról. De az öreg *Osservatore*nek kevésbé arra van gondolja, hogy XIII. Leó tényleg mit teit ebben a kérdésben, mint arra, hogy a katolikusokat korholja, akik a pápa magatartását kritika és polémia tárgyává merik tenni. Egyedül a pápa határozta el, hogy mily időt és alkalmat választ nyilatkozataira s erre nem fogja őt „idő előtt” rábírhadni semmi tiszteletlen vagy időszerűtlen sürgetés. Akik igazi katolikusoknak tartják magukat, azok épp oly tisztelettel kötelesek fogadni a pápa halgatását, mint a nyilatkozatait. Erről nemcsak a lanyha katolikusok szoktak megfeledkezni, hanem azok is, kik arra hivatkoznak, miszerint mindenben követik a pápa szavát.

Édvard király s az orleansi herceg. Londoni félhivatalos jelentések szerint az orleansi herceg és neje nem fogják többé Twickenhamban lakni, s a herceg már megbízást is adott, hogy a kastélyt adják el. Nem felel meg tehát a valóságnak, hogy a király kibékült a herceggel, bármint híresztelik is ezt az orleansi lapok már régóta. A herceg nemrég Angliába utazott ugyan a király engedelmével, de Édvard nem fogadta.

Érdekes fordulat a délamerikai sava-rokban. Nem mult el nap, hogy a táviró újabb csetepatékről, marakodásokról ne hozott volna hírt majd Columbiából, majd Venezuelából, majd Haitiről. A közönség bizonyára csak fölületes érdeklődéssel kísérte ezeket a harcokat, s utóljára már azt sem tudta, hogy voltaképpen melyik délamerikai államban dül a harc, mert vagy három-négy köztársaságban gyilkolják egymást kormánycsapatok és lázadók. Némi érdekességet az vitt mulkor a dologba, hogy a *Panther* német cirkálóhajó elsüllyesztette a *Crête à Pierrot* haiti-i hadihajót, most pedig még érdekesebb események vetik előre árnyékaikat egy egyszerű tábornoki üzenet mögött. *Salazar* tábornok a *Cincinatti* amerikai cirkálóhajó parancsnokának azt az értesítést küldte, hogy a kormány-nak megvannak a kellő hatalmi eszközök arra, hogy az idegenek életét és vagyonát megolthatja és jogaikat biztosítsa. Amerikai csapatok partraszállását jogosulatlanul tartja és kísérletet lát benne Columbia uralmának megszerzésére. Tiltakozik tehát ellene és Mac Leant teszi felelőssé a partraszállás összes következményeiért.

Alkalmasint valóra válíthat a Mexikói-öböl és a Panama-földszoros mentén fekvő spanyol-indián köztársaságoknak az az aggodalma, melyet már az Unió legelső beavatkozásakor tápláltak, hogy az Unió előbb-utóbb fegyveresen beleszóll a harcok felelőseibe, s ürügyet keres és talál majd magának arra, hogy a Panama-földszoros körül levő területeket elfoglalja, esetleg Columbiát annektálja, hogy így a kiépítendő panamai csatornát magának örök ígérekre biztosítsa.

Királyok találkozósa. Lisszaboni hírek szerint a portugál király, *Dom Luis* november 9-re, az angol király nevenapjára Londonba megy, hogy ott Vilmos császárral találkozzék.

A francia hadsereg megtisztítása. Előrelátható volt, hogy Combes kormánya, mely a kongregációkat megrendszabályozta, nem fogja eltűrni, hogy a hadsereg tagjai kétféle fegyelmet is valjanak s lelkiismeretükkel nyíltan állást foglaljanak a kongregációk mellett, vagyis a kormány ellen. Saint-Rémy alezredes nyugdíjaztatása után a többi köztársaság-ellenes tisztre kerül a sor. *André* hadügyminiszter rendelkezési állományba helyezte *Frater* tábornok hadosztályparancsukot. A tábornok ugyanis Saint-Rémy ezredes ügyében a nantesi hadbírósg előtt a katonai parancs megtagadásával vádolt tisztet kimenteni igyekezett, úgy tüntetvén föl a dolgot, hogy a vádolt csak a polgári hatóságok megkeresésének nem engedelmeskedett.

Ez az intézkedés már is megtette hatását, mert ma már ugyanaz a nantesi hadbírósg, amely Saint-Rémyt fölmentette, a hasonló engedelmességre vete-medet *Leroy-Ladurie* őrnagyot rangvesztésre ítélte, jóllehet az őrnagy már a tárgyalás előtt beadta lemondását. *Leroy-Ladurie* a bíróság előtt azzal védekezett, hogy nem tudta összeegyeztetni a lelkiismeretével, hogy vallásellenes rendszabályok végrehajtásában (mintha itt vallásellenességről volna szó!) közreműködjék; nőket kellett kizavarni és falakat lebontani, s ez nem a hadsereg feladata. A bíróság, mint már említettük, ezt a jezsuita védekezést ezáltal nem vette figyelembe.

A boerok ügye. Néhány radikális lap kivételével az egész angol sajtó egyhangulag fölhaborodik a boer tábornokok manifestumára fölött, melyet jól meggondolt kirohanásnak tartanak Anglia ellen, azzal

a nyílt célzattal, hogy ellenséges agitációt keltsenek az ország ellen. A *Times* kijelenti, hogy ha a manifestum komolyan érti annak a nemzetközi szervezetnek a tervét, mely hivatva van pénzt gyűjteni a délafrikai boerok javára, akkor az angol kormánynak újra fontolórra kell vennie a szervezők ellen követendő magatartását, s mérlegelmie kell, hogy ne utasítsa-e ki őket a brit területekről. Az angol lapok általában ugy nyilatkoznak, hogy az Anglia által adott három millió font sterling a többi 3%-os kölcsönnel együtt tulton-tul elégséges, sőt nemeslelki adomány. A boeroknak a brit pusztításokról szóló állításai tulzoltak. azokról a pusztításokról pedig, melyeket boerok követtek el Natáiban és a Fokgyarmaton, egyáltalában nem szólnak.

A kormányhoz közel álló lapok ma végképpen szakítanak a boer tábornokokkal s azt mondják, hogy nem kívánják Dél-Afrika pacifikálásában való részvételüket. A *Standard* azt írja, hogy a boer tábornokok oselekedetei és beszédei nem érdeklik többé az angolokat, akik meggyőződtek, hogy a tábornokok nem is gondolnak arra, hogy az állandó békét helyreállítsák. Ez a fölfedezés kellemetlen ugyan, de üdvös tanulság. A kormány remélte, hogy a boerok viszonozni fogják barátságos érzését, de viselkedésükkel azt mutatják, hogy nemzeti karakterük egy cseppet sem változott meg.

HIREK

Jellinek és a bankpénztárosok.

A banktisztviselők abba a különös helyzetbe kerültek, hogy hálával tartoznak Jellinek Edmund urnak. Jellinek ur a bécsi Ländlerbank sikkasztója. Több ennél, vezéralak a sikkasztók társadalmában, kitűnőség, a tolvajlás akadémikusa. Arra való ember, aki miatt ma már gyanus mindenki, aki él — és kasszát kezel. Aki nemcsak a maga gazdájának bizalmát lopta meg, hanem minden bankét s akinek a sikkasztása nyomán valószínűleg nemesak szigorubb, hanem egy csomó szegény bankpénztárosra nézve sokkal terhesebb is lett az ellenőrzés a bankokban. S az is marad mindazideig, míg el nem felejtik Jellinek urat és az elsikkadt öt millió nyomán be nem hegédnek a sobek. A pénzkezelés ma megalazóbb foglalkozás, mint amilyen egy héttel ezelőtt volt. A pénztáros előtt nem is titkolják el azt, hogy jobban vigyáznak a körmére, mint eddig. Ha a Ländlerbankban megeshetett a baj, nem biztos már semmiféle kassza és semmiféle ellenőrzés. Bizalomról pedig szó sincs. S bár egyik embert képtelenség büntetni a másik bűnéért, tény az, hogy minden sikkasztás magának a pénzzel bibelődő hivatalnokai státusnak a hitelét rontja. Nem mondja senki, de gondolja, hogy: ha az egyik lop, lophat a másik is. — Es mégis hálások lehetnek a pénztárosok Jellinek urnak.

Amit tudniillik eddig bajos volt elérniök, a szabadságot, azt ezután rájuk tukmálja a bank. Aki nem akar pihenni, azt is pihenni küldik s ha akadna olyan fanatikus hivatalnok, aki nem hajlandó mozdulni a pénztársa mellől, azt egyszerűen kihordatják a bankból. Muszáj pihenni. Persze nem a hivatalnok kedvéért, hanem a bank érdekében. Hogy idő legyen arra, hogy más ember üljön be a pénztárba s ahhoz értő komoly urak sorral-sorra végigvizsgálják a könyveket. Ez kényelmesebb munka ugy, ha a vádolt nincs láb alatt, hanem üdül valami olesó fürdőn. — Mostanáig különösen a pénztáros nehezen jutott üdüléshez. Távozása, érkezése sok minden ceremóniát járt. Át kellett adnia a pénztárt, a számadásait, aztán újra átvennie s még ugys sok tételben kérdéssé maradhadt az, hogy egy esetleges tévedés kit terhel. Az igazi pénztáros-e vagy a helyettes. A bankok tehát huzódostak attól, hogy nélkülözök a pénztárosukat. Nagyon komoly okok miatt, sok huzavonával juthatott a pénzkezelő hivatalnok egy kis pihenéshez. S ime egyszerre mekkorát fordult a világ.

Es ez a Jellinek Odón ur műve. Szóval: nincs rossz a nap alatt, amiből ne származnék valami jó is. Es hogy még egy

tanulságos kis észrevétellel gyarapítsuk a bölcsesség magtárait, az alárendeltekkel emberségesen bánni nemcsak tisztességes, hanem hasznos dolog is. Ha ezelőtt tiz esztendővel tizennégy nap pihenőre kergetik Jellinek urat, ma néhány millióval gazdagabb lenne a Ländlerbank.

(Th.)

Budapest, szeptember 26.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Szeptember 30-án új előfizetést nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldessük tovább.

— **Személyi hír.** *Lipót* és *György* bajor hercegek ma Gödöllőre érkeztek.

— **Frigyes főherceg Baranyán.** *Pécseről* táviratozzák: *Frigyes* főherceg abból az alkalomból, hogy *Mária Krisztina* férjével, *Sal'm Salm Emanuel* herceggel baranyamegyei birtokán időzik, ma délben nagy ebédet adott, amelyre hivatalosak voltak Baranyavármegye állami és közigazgatási hivatalainak főnökei, élőkön báró *Fejérváry Imre* főispánnal.

— **Szeefried bárók Liptóban.** *Liptó-Eősahegyről* táviratozzák: *Szeefried* bárók a hideg őszi idő beálltával négy hónapi ittűdözés után ma elköltöztek nyaralójukból. A báróné, aki elutazása előtt összes idevaló ismerőseit elbucsuozott, ma Liptó-Ujvárra utazott. Ott várja meg férjét, aki a *Fekete-Vágon* van szarvasvadászaton. *Liptó-Ujvárról* vasárnap reggel utaznak el *Znamiba* téli tartózkodásra.

— **Gróf Apponyi az új Házban.** *Gróf Apponyi Albert*, a képviselőház elnöke tegnap este Eberhard-ról Budapestre érkezett s ma délelőtt megnézte az új országházban hivatalát s délig az épületben időzött. *Andor Gyula* elnöki tanácsos referált a Házhoz érkezett kérvényekről s egyéb ügyiratokról, azután az elnök *Csávossy Béla* háznapgyal érkezezett az új viszonyokhoz képest szükségesé váló személyzettszaporítás felől. A megállapodáshoz képest egyelőre a szolgák számát harmincötlet emelik s a két telefonkezelőnő mellé még négyet fognak alkalmazni. Végül az elnök hozzájárulásával a háznapgy elrendelte, hogy most, míg a rendezkedés tart az épület a látogatók elől zárva legyen; csak a Ház tisztviselőit és a Ház tagjait bocsájtják be az új parlamentbe.

— **Röck Szilárd emléke.** A *Ranolder-intézet* ma reggel nagy kegyelettel ünnepelte meg egyik legnagyobb jötevőjének, *Röck Szilárd*nak az emlékét, aki végrendeletileg hatvan ezer koronát hagyományozott az intézetnek. Ma halálának évfordulóján az intézet kápolnájában *Kriszta Mihály* pápai kamarás, az intézet igazgatója gyászisteniszteletet mondott, amelyen a tantesület tagjai és a növendékek voltak jelen.

— **Református püspök és főrabbi.** A professáns irodalmi társaság évi közgyűlése után *Szegeden* keresztill utazott haza a nagy, díszes község, amely részt vett a szomszéd város ünnepeiben. Az időt, ami a vonat indulását megelőzte, sőtájjással töltötték el és természetes, hogy *Róna József* Kossuthszobrára talált a legtöbb bámulóra. Itt történt, hogy *Kiss Károly* földbírtokos találkozott régi ismerősével, *Kun Bertalan* püspökkel.

— **Annyi szépet hallottam már a szegediek épülő zsidótemplomáról,** — mondta a püspök — ugyan vezzesen el oda, kedves barátom.

Kiss Károly a legnagyobb készséggel teljesítette ezt a kívánságot és gyönyörködött benne, hogy a püspök alig telik be az imponáns épülettel. A legnagyobb elragadtatással nyilatkozott róla, hogy ilyen nincs messze vidéken. *Dr. Löw Immanuel* főrabbi, értesülvén a magas vendéglátásról, üdvözlésére sietett az egyházfejedelemnek, aki előzékenyen sietett elébe, a köszöntést pedig magyarosan viszonzotta, kobleré ölelte és összecsockolta a főrabbit.

— **Elkobzott magyar lapok.** *Eszékről* táviratozzák, hogy a ma délután odaérkezett összes magyar lapokat a rendőrség elkobozta. Az eszéki rendőrségnek nyilván az újdéki szerb népgyűlésről hozott tudósítás szurt szemet.

— **A cambridgei ifjak Kossuth sírjánál.** A Budapestben időző cambridgei egyetemi hallgatók ma délelőtt kegyelettel adóztak *Kossuth Lajos* halhatatlan emlékének. Kimentek a temetőbe és gyönyörű koszorút helyeztek *Kossuth sírjára*. A hatalmas koszorú lehér-kék szalagján ez az irás olvasható: *Cambridge — for Kossuth*.

— **A pusztaszeri béresek.** *Szentendréről* írják, hogy ma azon a síkon, ahol őseink az első nemzetgyűlést tartották, vidám kedvben voltak a szántóvető béresek. *Gróf Pallavicini Sándor* ugyanis ma tudatta velük, hogy az uradalmi alkalmazottai összes éves cseledei a gazdasági munkás-szolgák és cseléd-szolgák pénztárba nyugdíjra iratták be.

— **Német okvetetlenkedés.** Berlinből egy bécsi lapnak azt táviratozzák, hogy ott pártkülönbség nélkül kinosan érintik a közvéleményt azok a politikai prök, amelyeket Magyarországon legutóbb egyes németajku magyar polgárok ellen indított az ügyesség. A bécsi lap távirata szerint különösen Korn Artur és Kriesch Alajos esetén háborodik föl a német közvélemény.

A *Neueste Nachrichten* azt hangoztatja, hogy ezekben az esetekben súlyos sérelem esett a jogon és az igazságon. A magyar kormány — így ir tovább az említett lap — eleddig félhivatalos sajtójában egy szóval sem szállt szembe ezzel a jogtiprással, amiből nyilvánvaló, hogy egyetért vele. Ilyen eljárással a német polgárokat Magyarországon másodrendűeknek nyilvánítja, holott a saját érdekében jói tenné a magyar állam, ha óvná és istápolná a német anyanyelvű honpolgárok kulturáját és becses tényezőit megnyerné őket a magyar állameszmének.

Nem kevésbé éles a *Vossische Zeitung* cikke, amely a többek közt a következőket írja:

Ami megtörtént, azt nem lehet agyonhallgatni. A magyar törvényeszek erőszakot követtek el a jogrenden, csak azért, hogy a németek ellenségeinek kedvében járjanak. Ezek az esetek mód felett telhaborították a németeket Magyarországon s onnan érkezett levelekből csupa kétségbeesés szól. Rossz szolgálatot tesznek ezekkel Magyarországnak a magyar törvényeszek, mert hosszú időre elidegenítik a magyar állameszmétől annak hü német barátait. A délszlávok közé ékelik németeknél a magyarságnak nincsenek jobb barátai, ha Magyarország megtartja őket azoknak; de ha hazájukban a kétségbeesésbe kergetik a németeket, ha kiölik belőlük nemzeti érzelmeiket, akkor azzal megsértik a szövetséges Németországot.

Alig tudjuk elhinni, hogy a két berlini lapnak ez a kifakadása híven kifejezné a józan német közvélemény hangulatát. Elvégre aki tárgyilagosan és elfogulatlanul, a tények alapos ismeretével itéli meg a pangerman agitáció megfélemezésre irányuló hatóságai intézkedéseket, annak be kell ismernie, hogy a magyar hatóságokat ebben a tekintetben csak egy szemrehányás érhetné, hogy túlságos elnézés tanusítanak az agitátorokkal szemben, mert éppen ezzel bátorították föl azok galádását. A német sajtó épp oly régi hazánknak, mint a magyar és csak a legutóbbi időben történt meg, hogy a magyar hatóságok figyelmét magára vonták a pangermanok rendbontó agitációjára. Ki állíthatná jogosan, hogy a magyar kormány eljárása változott meg és nem a német sajtóba fészkelte be magát az a veszedelmes áramlat, amely a németiséget a magyarság ellen izgatni törekszik. Németország közvéleménye sokszor meggyőződhetett róla, hogy Magyarországon mindig csodálattal volt a nagy német nemzet kulturája iránt és egész Európában alig van nép, amely oly szimpátiával kisérné hatalmának növekedését, mint a magyar, amely értéke szerint tudja becsülni a németek rokonszenvét is, de ennek nem fogja sohasem feloldozni legszentebb érdekeit. Magyarország nem fogja követni a németeket lengyel-típró politikájukban, de engedékenységse nem mehet odáig, hogy lelketlen pangerman agitátorok veszélyeztessék az társadalmi békét, amelyre a magyarországi németiségnek is szüksége van a maga boldogulása végett.

— **A technikus kongresszus.** Az országos technikus kongresszuson, mely Hieronymi Károly elnökléte alatt holnap nyílik meg a Műegyetem nagyertermében, végleges napirendje ez:

Vasárnap délelőtt kilenc órákor teljes ülés: Hieronymi Károly előadása hazánk vasúti és vízi utifelhőzatról; — Acsády Jenő: közutainak fejlesztéséről. — Délután félhárom órákor az I. osztályban Szesztay László a városiömlérséről, Schuster József a cementekről és Kossalka János a vasbeton-szerkezetekről értekeznek; — a II. osztályban Finály Lajos a víz-, gáz- és elektromos vezetékek szabályzatairól; — a III. osztályban Jándy Gyula a hazai ipar támogatásáról értekeznek. — Hétfőn reggel félhat órákor teljes ülésben dr. Gaal Jenő előadása a technikusok szerepéről a közgazdaságban. Szesztay László a magánmérnökökről, Chábel Vilmos a kazánfűtők képesítéséről, Eder Róbert a kazánvizsgáló szövetkezetekről és Kelemen M. István a technikusok szellemi tulajdonjogáról értekeznek. Hétfőn d. u. 4 órákor az Uránia Színházban Söpkész Sándor a nagyvasutak elektromos vontatásáról értekeznek, Cserháti Jenő ismereteti a como-tói nagy elektromos vasutat, E. Illés Aladár a magyar vasgyártásról tart előadást; az utóbbi három előadást velített képek illusztrálják. A kongresszus tagjai ma szombaton délután a budafoki elektromos vasutat és világitást, vízvezeteket, oognac- és pezsgőgyárat, keddén, szerdán és csütörtökön pedig a hernádgyégyi vasműveket, a rózsabegyí szövőgyárat, a szolnai posztógyárat és a Csorba-tó fogaskerékű vasutját tekintik meg.

— **Életant leány.** Tegnap délután az Összekötő vasúti hidról egy fiatal leány ugrott a Dunába. Mia megjelent a lökapitányasgon Páisz Károly asztalossegéd, aki bejelentette, hogy a nála lakó Hezik Katalin 17 éves varródnő eittunt Luja-utca 12. számú lakásáról. Azt hiszi, hogy a Dunába ugrott leány azonos Hezik Katalinnal.

— **Katonák a párba ellen.** Dússzeldorban a hadbíróóság elítélte két tartalékos tisztet párviadalra való kihívás miatt. A dússzeldorfi tisztakir tagjai egy idő óta minduntalan kaptak névtelen levelet, amelynek az írja sok más becsületelvágó cselekedeten kívül hamis tanuskódással is vádolta Hoppe Károly tartalékos hadnagyot. Egy ottani újság biradása szerint ezeket a névtelenül rágalmozó leveleket Klein dússzeldorfi kereskedő írta. Hoppe egy becsületbíróóság tanácsára, tartalékos hadnagy kollégájával, Thomas Emillel provokálta a kereskedőt. Klein a lovagias elégtételadást megtagadta, de a két tartalékos tiszt párviadalra való kihívás miatt a hadbíróóság elé került, amely mindkettőt, Hoppet is, Thomast is kétnapi várfogságra ítélte.

— **Az új parlament márványa.** Ha Budapestnek volna csak egy újjnyi Campanilája, amely beomlással fenyegetne, nem volna olyan nagy a riadalom, mint amekkorát okozott az a hír, hogy az új országház épületének márványai megrepedtek. Az igazi, erős márványt ugyan nem merete meggyanusítani a közsa híresztelés, de annál jobban kijutott belőle azoknak a műmárvány-tábláknak, melyek a parlament falsit borítják. Azt állították, hogy a műmárványozás sok helyen megromlott, kieserepedett s hogy a tenger pénzbe kerül burkolat le fog hullani a falakról s használatatlanul válik. Ez a szerencsétlenség, ha csakugyan megtörténik, szükségessé tette volna a falak restaurálását, ami körülbelül egy millió korona költséget okozott volna. Arról is sok szóbeszéd esett, hogy a falak márványburkolatát szándékosan rongolták el az olasz márvány-munkások, mert bosszút akartak állani a magyar vállalkozóknak, aki kivette az olasz vállalkozók kezéből a munkákat. E híresztelésekkel szemben Ney Béla miniszteri tanácsos, a műszaki ellenőrzés vezetője, ma egy lapudósító előtt úgy nyilatkozott, hogy nem tartja lehetetlennek, hogy a falakat borító műmárvány csakugyan megrepedett némely helyen, amár ó ilyen repedéseket utjabban nem vett észre. Az épületben olyan rengeteg számban vannak ilyen műmárvány-táblák, hogy nem volna csoda, ha egyik-másik kikerülne figyelmét. Ha azonban csakugyan volnának ilyen repedt márványburkolatok, azt azonnal megcsináltatják, épp úgy, mint azokat megcsináltatták, amelyek néhány hónappal ezelőtt repedtek meg. Amely burkolat kieserepedésére s a házsalínom repedésekre vonatkozólag kijelentette a műszaki ellenőrzés vezetője, hogy ezek nem teszik szükségessé a megromgált részek eltávolítását, hanem csak az újbóli csiszolást és fényesítést.

— **Árverési hírnék konszorioluma.** Egy nyitrai tudósítás jelenti, hogy a rétási járásbíróóság igen érdekes büntető följelentést érkezett Okolicsányi László országgyűlési képviselő, mint ifjabb Sembery István gyámja, egy egész konszoriomtól vádol meg benne. Ugy esett, hogy a fiatal Sembery párezer korona adósságába le volt foglalva egy új öseplőgépe, gazdasági újszerűsége és függő termése, mint egy hatvanézer korona értékben. Az árverést meg is tartották, melyre mintegy 120 árverező jelent meg, de nem azért, hogy vásároljon, hanem hogy konszoriomot alakítson. Összeállottak s kétszáz korona betéttel megalakult a társaság s miután egy embertől csak egy betétet fogadtak el, hogy az osztalék nagyobb legyen, néhányan kis-korú fiaikat is beállították tagoknak. Formálisan megválasztották az elnököt, pénztárost, kikiáltót, azután megkezdődött az árverés és ígérték egymásra egy-koronát. Végül minden lefoglalt tárgyat 60.000 korona helyett 11.000 koronáért megvették s azután egymás közt kezdték meg az árverést, aminek az eredménye az lett, hogy huszonkétezer koronával többet vettek be s ez lett az osztalék. Majdnem kétszázereze jutott a betéteknek kifizetésre s gondos apák, kik fiaikat is bevették tagokul 800—1000 korona nyereségre lettek szerzők egy óra alatt. Okolicsányi László tudomást szerezve a történetekről, azonnal följelentést tett a bíróságnál az árverési hírnék ellen.

— **Tanítók gyűlése.** A magyar tanítók országos bizottsága Somlyay József elnöklésével ma tartotta igazgatótanácsai ülését. Bejelentette az elnök, hogy a tanítók nyugdíjgyűzeikben a teljes bélyegmentességet nem kaphatták meg, a részeségek bélyegmentességet a leérkezett rendelet szerint csak az aprólékosabb beadványoknál engedik meg. A napirend előtt az elnök reflektált azokra a támadásokra, amelyek az országos bizottságot érték az apácintézetekről mondott kritikáért. A bizottság a véleményekkel magát nem is azonosította s így nem szolgált rá semmiféle támadásra s nem is engedik magukat arról az utról eltéríteni, amelyen a magyar tanítók békés öszertartozandóságot szolgálnak. Tárgyát ezután a legközelebbi tennivalókat. A fizetésügyben nagyobb mozgalmat akkor terveznek, mikor a fizetésjuttatási törvényt publikálják.

— **Elégett automobili.** Ma délelőtt a Museum-környeten meggyulladt egy automobili-postakocsi és elégett. A IV. kerületi tűzoltóság részéről kiküldött örség oltotta el az automobili, amelynek faalkatrészei opusztáltak.

— **A kalábriasz-növendék.** Senki sem születik tudósnak Magyarországon van egy ember, aki nem született még csak kalábriasz tudósnak sem. Az igaz, hogy ez is Harangmezőn született. Kucsera Mihály nevet kapta a keresztelésben s mire polgárrá serdült, elszejgelte magát azon, hogy ő nem tud kalábrézni. Amit az ember nem tud, megtanulja, ha van benne életrevalóság s Kucsera Mihály egy egész évig gyűjtötte a garast ahhoz, hogy bemegy Nagyváradra s megtanulja a kalábert.

Kalábertanások mindenütt vannak. Jó tanárok. Ilyeneknek a kezébe került Nagyváradon Kucsera Mihály. A kis kosmában, ahol a leckét edták neki, hamarosan megtanult játszani s vagy két óra alatt már így szólta a tanárai:

— No most játszszunk pénzre.
— Játszatok. Kutsera Mihály nagyon vesztett s már hatvan forintja uszott a kártyán, mikor a professzorok fölálltak s így szólta:
— Vége a leckének.
— Hát nem játszszunk tovább?
— Nem. Ha újra bejön Váradra, majd folytatjuk.

Az egyik tanár még visszaskólt:
— De ne felejtse el, hozzon magával friss pénzt is.

Kucsera Mihály pedig szomoruan ült az asztalnál s ezt gondolta:

— Hát ez az a kalábriasz... Es ilyen, ha az ember kalábriaszt tanul... Es olyan, ha már tud.

— **A nagyiki tótok és a Kossuth-ünnep.** Az egész ország nyugodtan és méltósággal ünnepelte Kossuth Lajos születésének századik évfordulóját. A nemzetiségek azonban, ahol tehettek, távortartották magukat az ünneptől, néhol pedig — bosszút is állítottak a magyarság ünnepe miatt. Nagyikakon például, mint nekünk jelentik, a tót lakosság most kezd ünnemézni, mikor az ünnep már elmúlt. Gyujtotnak tudniillik. Eddig három magyar ember házát gyujtották fel a tótok s ha a hatóság a felbujtott tótokat idejekorán ráncba nem szedi, ami fölétlenül kívánatos, még komoly villongás keletkezhetik az esetből. A tótokat Boór Lajos hírhedt agitátor bujtotgatja. Nagyikáról a következőket jelentik:

A községben gyujtogatóg kezek nyomán egymásután lángborotnak a házak és ami ennél elszomorítóbb, egyre eszebben tör ki a tunyomó többségben levő tótoknak a magyarok ellen irányuló gyűlölete, melyet Boór Lajos, a hírhedt agitátor lelketlenül szit a nagyikiak között. Már odáig jutatta a különben békés községet, hogy a magyarok vagyoni biztonságát nagyobb csendőri beavatkozás nélkül uton-utáton veszély fenyegeti. Ennek a nemzetiségi háborúnak következő története van: Nagyikalon a magyarság ünnepségeket rendezett Kossuth Lajos születésének százéves fordulóján és mint mindenütt ebben az országban, ott is fölkerült az ünneppel rendező bizottság az ágostai evangélikus egyház felügyelőjét, hogy szeptember 19-én a templomban istentiszteletet tartasson és a templom tornyára a háromszini magyar lobogót tűzesse ki. Laurovics János egyháztitkárrel készséggel teljesítette a rendező-bizottság kérélmét és föl-hívtá Boór Lajos lelkész, hogy a magyar zászlót a templom tornyára tűzesse ki. Boór Lajos lelkész, aki hírhedt páns-ló agitátor, erre a föl hívásra egyszerűen azt felelte, hogy Kossuth Lajos nem volt tót, ennél fogva a tót templomra nem tűzi föl a magyar zászlót és istentiszteletet nem tart. Ez a cinikus kijelentés a legnagyobb mérvben fölhaborította a nagyiki magyarságot, de a higgadtabb elemek arra törekedtek, hogy a készülő ünneppel semmiféle botrány meg ne zavarja és mindent elkövettek o y céből, hogy az evangélikus lelkész méltó büntetését legalább is egyelőre elhárítsák, mert különben a nagy izgalomban megtörténhetett volna, hogy véresre verik. Szeptember 19-én este a magyarok kivilágított rendeztek és ekkor megtörtént az, hogy ismeretlen tetesek néhány sötét ablakot bevertek, de viszont nyomban megtörtént az is, hogy a tót szanocok a kivilágított ablakokat verték be. Áldazonát az ünnepség különböző összeütközés nélkül folyt le, de úgy látszik, a tótokat az ő vezetőjük nagyon fölbitatta és folyton bujtotgatja, mert a tót lakosság nagyon el van keseredve az ablakbeverések miatt és az történt, hogy már eddig három házat és egy szalmakazát felgyujtottak, egy-nél pedig a gyujtogatást megkísérelték. Felgyujtották Baur István rendőrbiztos lakóházát és egy másik házat, mely a rendőrbiztos nővérének a tulajdonja. Elkövettek a gyujtogatás kísérletét Manheim Salamon házában, ahol a tótlótok akadályozták meg, hogy a tész tovább terjedjen. Általában az a gyanu, hogy a tótok gyujtogatásból eredtek, bosszúból az ablakbeverések miatt. A lakosság rendkívül izgatott és az előjáróság a képviselőtestület közgyűlésére hívta össze.

— **Osuz és köszvény.** A fürdőzések eredményei nem mindig telelnek meg a várakozásnak, különösen a csuzos és köszvényes betegeknek, kik makacs bajuktól, bár sok mindent használnak, alig tudnak megszabadulni. Nagyon fontos tehát mind-eeknek tudni, hogy van egy ezer meylről már sok ezer esetben bebizonyult hogy hatásban felülmulhatatlan mert még oly csuz és köszvényes betegek súlyos baját is meggyvitotta, kik gyógyfürdőket 10—15 éven keresztül is eredménytelenül használtak. E csodás hatásu szer a Zoltán-tele csuz és köszvény elleni kenőcs. melynek Zoltán Béla budapesti gyógyszerész a készítője.

— **A szegedi nazarénus templom.** A szegedi nazarénusok kicsiny, egy emeletes házat építettek. Ez lesz az ő templomuk. Egyszerű ház s őszinte eszmékben épült. Legalább az a fiatal asztalos, aki naphosszant fur, farag benne, nagyon szép dolgokat mondott el a templomuk lélektanából.

— Mennyit kap a munkájáért? — kérdezték a fiatal asztalostól.

— Amennyire egy nap alatt szükségem van — felelte a jámbor. Egyik nazarénus nem fogad el többet a másiktól, mint amennyire szüksége van.

— Mennyibe kerül a templomjuk?

— Tízezer koronába.

— Egyházi adóból gyűjtötték ezt a pénzt?

— Nem. Ajándékokból. A nazarénus nem fizet adót. Krisztus Urunk is ingyen gyógyított s ingyen tanított.

— Volt-e katona?

— Nem. Most megyek sorozásra.

— Meg ne mondja, hogy nazarénus, mert akkor csak azért is besorozzák.

— Nem bánom. A nazarénusnak csak igazat szabad mondani.

De szép kis templom lesz ez a szegedi!

— **Külföldi diákok Budapesten.** A magyar ifjúság látogatására ideérkezett francia, belga, svájci, japán, német és angol diákok tiszteletére ma este banket volt a Hungária-szálló földszinti nagytérképében. A banketen mintegy 50 magyar diák társaságában 47 külföldi diák jelent meg vendégként. A vendégsereget bevonulásokra a Rákóczy-induló hangjait fogadták. A lelkészöntök sorát Zsembery István nyitotta meg, aki a magyar ifjúság nevében üdvözölte a külföldi vendégeket. Ezután Foucart belgiumi vendég szólat fel:

A fogadtatás, amelyben itt mi külföldiek részvettünk, minden tekintetben méltó — ugymond — ahhoz a nagy nemzethez, amelynek itt vendégei vagyunk. A diákongresszus elmaradt ugyan, ám legyen, csaknem azt mondanám, annál jobb. Nem vesztettünk egy percet sem céltalan vitaközlésekre, hanem egész időnként a legmelegebb barátság érzelmek ápolására fordíthatunk. Ebben a barátságban egyesülve áldozhatunk itt az ifjúság nagy ideáljainak, a testvérségnek és szabadságnak. Valóban választottuk-e jobban, mint amikor ez örök elveknek való hódolatlankat a magyar nemzet körében röjjük le. Ez a nemzet hőskörmű nemzete, Európa előőrse Keleten, amelynek történelmi hivatása volt és marad az európai civilizáció védelme. Ennek a nemzetnek ez a szerepe korántsem ért véget és ez a nemzet, amely mindig nagy volt legyverei által, most — ime itt látjuk — nagy lesz az ő művészetével és tudományával is. Önök, akik velem együtt vendégek, látták Budapestet csak úgy mint én. Együtt csodáltuk ez ország boldogulásának ragyogó biztosítékait, ennek a boldogulásnak biztosítékait, amelyet mi teljes szívünkkel kívánunk ennek a nagy nemzetnek. A szónok ezután utalt arra, hogy a belga földet és Magyarországot sokáig egy közös uralkodó háznak kaptak is fűzők ösze. A történelmi ismerik a magyaroknak szeretettel királyuk iránt: hiszen a „Moriatur pro rege nostro” jelszó a magyar történetben. Biztos vagyok benne — ugymond — hogy a magyaroknak igazán szívüköz fertőzőm tehát, amidőn poharamat emelem arra a bölcs királyra, aki Szent István koronáját viseli. Poharamat emelem I. Ferenc József-re és poharamat emelem az egész nagy lovagias magyar nemzetre.

Szűnni nem akaró taps és éljenzés fogadta a belga szónok szavait. A zenekar a magyar Himnuszot játszolta, melyet a jelenlévők állva hallgatták végig. Ezután Wilkinson cambridgei egyetemi hallgató szólat fel s poharát Walliss Gyula közoktatásügyi miniszterre emelte, mint akit egész Európa, különösen pedig az itt járt angol tanügyi férfiak is a nemzeti közművelődési ügy lelkes bajnokának tanultak megismerni. Dupond nancyi egyetemi hallgató a franciák nevében szólat és kiemelte azt, hogy a francia nemzetet és a magyar nemzetet a szabadságért való lelkesedésnek érzelmei mindig szívből kapcsolatot tartották. Meyhofer svájci egyetemi hallgató, aki a lansannei küldöttség vezetője, Svájc nevében köszöntötte fel a magyarokat. Végül még Weyss berlini diák mondott lelkes magyarbarát felkötőt. A jelen voltak még Ito japáni diákok akarták hallani, aki fel is szólat még pedig japán nyelven, szintén üdvözölve magyar pályatársait. A lakomán jelen voltak táviratilag üdvözölték azon francia, belga, svájci stb. diákegyleteket, amelyeknek tagjai a lakomán vendégek voltak. A hangulat végül oly lelkes volt, hogy a külföldiek kívánságára külföldi szokás szerint a vendégek a magyar diákokkal főveget oseréltek és távozáskor a magyarok a külföldiek diáksapkáit visolva vonultak el vendégeik társaságában. A napokban még egynehány külföldi diákegyület tagjai jönnek látogatóba, mert a magyar diákság iránt való barátságos érzelmeink akarnak kifejezést adni.

— **Lopás a temesvári postán.** Temesvárról jelentik, hogy a gyár városi postahivatalnál hosszabb idő óta arulópásokat vettek észre a feladott csomagokból. Ma Dusanit kereskedő egy postaszolgóban feljlesztette a tolvajt.

— **Wagner Richard első felesége.** Legújabban Wagner Richardnak néhány eddig ismeretlen levelét adták ki amelyek érdekes bepillantást engednek a mester belső életébe. Különösen fontos és érdekes Wagnernek Klára nővérehez írt levele, amelyben lélektanilag lebilincselő és megható leírását adja első feleségéhez és a nemrég elhalálozott Wesendruck Mária-hoz való viszonyának. A Genből 1858. augusztus 20-án keletelt levél így szól:

Kedves Klára!

Ami engem hat éven keresztül Minna oldalán a legnagyobb ellenléte dacára is fenntartott, vigasztalt és erősített, az annak a fiatal asszonynak a szereleme, aki eleinte sokáig habozva, kételkedve, tépelődve és félénken, de később mind határozottabban és elszántabban közeledett felém. Mint hogy köztünk egyesülésről szó se lehetett, mely vonzalmunk azt a szomorúan mélabus jellegűt kapta, amely minden közösrendiségget és aljasságot távol tart és csak a másikkal a ióitében találja örömet. Első ismeretségünk kezdete óta írádhatatlanul és gyöngéden gondoskodott rólam és a legbátrabban megnyerte férjétől mindazt, ami életemet megkönyhithette. Férje az ő nyílt őszinteségével s emben természetesen a legelőtőbb féltékenységnek lett az áldozata. Az asszony nagysága most abban állt, hogy urától szerelme dolgában sohasem tiltott el semmit se, sőt lassan-lassan rábirta a teljes lemondásra. Hogy miéle áldozatok és harcok utján lehetett ezt elérni, könnyen elképzelhetni; ennek a sikernek az elérhetésére csupán minden önzéstől ment vonzalmunk mélysége és magasztossága adhatott neki erőt annyira, hogy mikor végre öngyilkossággal lenyegedőzött, a férj lemondott róla és rendületlen szerelmének azzal adott kifejezést, hogy maga segített feleségének az értem való gondoskodásban. Arról volt szó, hogy gyermekeinek anyját megtartassa és ezek kedvéért, akik kétkötnek egymással elválasztottak, beelőrdött lemondó helyzetébe. Mialatt a féltékenység emésztette, az asszony annyira íelt tudta kelteni érdeklődésem irántam, hogy többször segített rajtam, amint tudott. Mikor arról volt szó, hogy kívánságom szerint házikót és kertot vegyenek nekem, az asszony birta rá utat, hogy birtoka közvetlen szomszédságában nekem vásároljon. A legesodásabb azonban az, hogy soha sejttem sem volt azokról a küzdelmekről, amelyeket értem kellett vívnia. Urának az ő kedvéért, velem szemben mindig elfogulatlan barátságot kellett mutatni. Egy sőtét tekintetnek nem volt szabad engem felvilágosítani, egy ha megszálta se görbülettel, derült és felhőtlen ég kellett, hogy feletem tündököljön. szelid és gondatlan legyen minden lépésem. bárhová térek. Ilyen halatlan sikere volt e legtisztább és legnemesebb asszony szerelmének. Es e sokáig ki nem mondott szerelmeinek végre is ki kellett ragadt nyilatkoztam, amikor tavaly *Tristán* irtam és neki átadtam. Akkor először vesztette el önmuramát és kijelentette hogy meg kell halnia.

Gondolj meg, kedves nővérem, mi volt nekem ez a szerelem írádsággal, szenvedéssel, izgalommal és áldozatokkal tei eddigi életem után! — De mindjárt belátjuk, hogy köztöttök szó se lehet egyesülésről; lemondunk tehát, túrtünk, szenvedtünk, — de szeretjük egymást!

Felésem okos női íszónéval, úgy látszik, megértette, hogy mi történik itt. Gyakran féltékenykedt ugyan, gnyos volt és leszólt, de térte viszonyunkat amely nem sértette az erkölcsöt és csak egymáshoz való közelségünket jelentette. Azt gondoltam, hogy Minna okos és megérti, hogy semmitől se kell tartania, hiszen írógólyról szó se lehet, és így tehát az ő részéről a legokosabb és legtanácsosabb az engedékenység. Végre meg kellett tudnom, hogy ebben a tekintetben csalódom; mindenféle pletyka jutott fülembe. — végre pedig Minna anyira letért az okosság utjáról, hogy ellogott egy levelet és feltörte. Éppen ez a levél ha ő meg tudta volna érteni, megadhatta volna neki a kívánt megnyugtatót, mert éppen lemondásukról volt benne szó. De Minna csak a bizalmas kijejezésekkel tördőött és elvesztette esztét, dühösen lépett elem és rakényszerítet, hogy neki mindent nyugodtan elmondjak, azt is, hogy szerencsétlenségem okozott indiszkrétója és hogy el kell válnunk, ha nem tud beelőrdni a helyzetbe. Ebben megállapodunk én nyugodtan, — ő szenvedélyesen. De másnap megszántam. Felkerestem és így szólat hozzá:

— Minna, te beteg vagy és ha egészséges leszel, megint beszélünk a dolgról.

Elhatároztuk, hogy furdőhelyre küldjük. Belegyodott és elutasításnak napja közeledett. De előbb Wesendrucknak akart beszélni. Megültöttam határozottan. Hátam mögött átment és a gyöngéd asszonyt durván megsértette.

— Ha közönséges asszony lennék, átadnám ezt a levelét a férjének — mondá Wesendruck. Ez sohasem tükolt el semmit se ura elől és — természetesen — rögtön ezt a jelenetet is elmondta neki. Ezzel Minna durván és aljas módon megtámadta a gyöngéd és tiszta viszonyt, aminek következtében sok mindennek meg kellett változni.

Most békére és magányra van szükségem, mert sok fájdalmat kell élelednem. Minna nem érti házasságunk boldogtalanságát... nem bírom ki tovább...
... Itélj íőőíttem elnézéssel...

— **Ünnepi istentisztelet.** A pesti izraelita hitközség az egyetemi hallgatók számára a főútnepken tartandó istentiszteletre szóló belépőjegyeket folyó hó 29-ikén, hétfőn délután 3 órakor adja ki az index előmutatása mellett a hitközségi irodában, VII. Síp-utca 12. I. emelet. — Az izraelita főútnepk alkalmából a Pesti Izraelita Négyület új leányvárháza templomában (Városliget, Jókai-utca 5. sz.) istentisztelet lesz karénekkal és hitköznepk. Templomi imaszékek meg bérelhetők a leányvárházban.

— **Elpusztult város.** Rómából táviratozzák, hogy Catanianó borzasztó ciklon dult, amely emberben, vagyban rémes pusztítást okozott. A legnagyobb csapás *Modica* városát érte, ahol magántáviratok szerint 400 ember vesztette életét. A városan átfolyó patak hirtelen kiöntött és a víz alá került házak közül több beomlott, úgy hogy az emberek nem tudták menekülni. Egész családok vesztették életüket. A kár több millióra rug. A segítségnyújtásra megjelent katonák saját életük veszélyeztetésével több embert mentettek meg.

— **A belga királyné végrendelete.** Brüsszelből táviratozzák, hogy *Henrietta* belga királyné végrendeletében csak arról az aránylag kevés készpénzről rendelkezett, amely élte utolsó napjaiban meg birtokában volt! A királyné pár hónappal ezelőtt minden ingó és ingatlan vagyonát az irgalmas nővérek szerzetes-rendjének ajándékozta. Hivatalosan megafólták azt a hírt, hogy a belga királyné emlékiratai lápcsében legközelebb meg fognak jelenni. A királyné hátrahagyott vagyonra egy millió frankot tesz.

— **A fogorvosok nagygyűlése.** A magyar fogorvosok számottevő rendje ma kezdte meg VI-ik rendes köz- és nagygyűlését a krt. orvosegyesület tanácsstermben.

Jelen voltak a nagygyűlésen dr. Arkóvy József egyetemi tanár előnk, dr. Gölner Aladár titkár, dr. Vajna Vilmos, dr. Hattay Lajos, dr. Hőnez Kálmán (Kolozsvár) egyetemi magántanár, dr. Wolf Márton (Zágráb), dr. Szentgyörgyi Jenő és dr. Rudas Gerő (Kolozsvár), dr. Koszka József (Kassa), dr. Datme Dezső (Fiume) dr. László S. (Kapuvár) dr. Ungvár Páter (Szeged), dr. Révész Pülp (Békés-Osaba), dr. Rosenberg Albert (Mármaros-Sziget), dr. Guttmann Lipót (Pozsony), dr. Huszár Adolf (Székesfehérvár) dr. Károlyi M. és dr. Schreier E. (Bécs), dr. Fodor János, dr. Szabó József, dr. Schürger József, dr. Balassa Béla, dr. Kauf Oskár, dr. Balog László, dr. Hollósy Géza, dr. Balassa Béla, dr. Feuer János, dr. Gobbi Károly, dr. Rozgonyi Sándor, dr. P. Bilaskó György, dr. Sándor, dr. Lukács, dr. Heltjey Gyula ezorvos, dr. Siklós, dr. Salamon stb. budapesti fogorvosok, dr. Nagy Albert, dr. Hőnig Izó lapzerkesztők, orvosok. A központi képviselőtestület üléseit délelőtt 9 órakor követte a közgyűlés, amelyet dr. Arkóvy József egyetemi tanár előnk nyitott meg, hosszabb beszéd keretében tártá föl a fogorvosi szakot érdeklő eseményeket, melyek a lejelőtt évben az egész kontinensen tömörültek. Szólt a szakképzésről, beszámolt a szakirodalom fejlődéséről, ismertetve a szakmúra vonatkozó újabb miniszteri rendelkezéseket és roanórakéveskedést. Dr. Gölner Aladár titkár jelentésének íőb momentum, hogy a központi képviselőtestület határozatából a belügyminiszterhez íőterjesztendő memorandumot torjeszt a közgyűlés előnk, amelynek értelmében az ország összes közkórházi fog- és szájbetegeknek rendelő osztályllyal látassanak el. A titkár jelentés tudomásul vételével az előnk vezetése alatt háttágy küldöttséget íőjték ki, akik a memorandumot a belügyminiszternek átadják. Dr. Landgráf Loránd pénztáros, dr. Balassa Béla kurátor, majd dr. Salamon Henrik, a hivatalos lap szerkesztője tették meg jelentéseiket. A lemondás íőlytan megíőrsedet tiszttárok a következőkép egészítették ki: dr. Gölner Aladár I. titkár, dr. Madasz József II. titkár, dr. Füst Károly jegyző, a központi képviselőtestületbe dr. Szabó Józsefet választották be. Dr. Madasz egy országos felügyelő-bizottsági szervezeti akatítására vonatkozó indítvány íőelőleg szolgálati pragmatikát torjesztett a közgyűlés előnk, amelyet elodagattak s tagjait nyomban megválasztották. Dr. Dalma a kari érdekeket feltáró előadás után egy kizárási indítvány tárgyalta. A közgyűlés lezárása után dr. Rozgonyi Sándor előadásával kezdtek meg a nagygyűlés tárgysorozatot. Dr. Rozgonyi a fogorvosi gyakorlatában bevált két új szerről, dr. Hőnez egyetemi m. tanár érdekes eseteiről és dr. Sándor S. az implantátióról számolt be. Delután az egyetemi fogászati klinika helyiségeiben dr. Rudas G. m. tan. (Kolozsvár): A zománc-priszmák hiányos esimesesedése egyes stádiumainak görösívi demonstrációja; dr. Bilaskó: A replantatiókról; dr. Madasz: Új otábj diagnoszticus methodus címen mutattak érdekes dolgokat; dr. Szabó: Minta-rendelést klinikai járó betegekben; dr. Salamon: Némelyi kevésbé ismert íőmkoronarendszert ismertettet.

— **Főellenőrzési szemlék.** Az évenre szokásos katonai főellenőrzési szemlék a jövő hónap elején, október 8-ikán kezdődnek a fővárosban. A közös hadsereghez íaratók szabadságos, tartalékos és pórtartalékos legénység ellenőrzési szemléje mindig reggel kilenckor esz a kizűzőtt napokon az íőllő-út Maria Terézia-kaszárnyában. A főellenőrzési szemle október 8-ikától november 12-ikéig fog tartani. — A honvédi főellenőrzési szemle szintén október 8-ikán kezdődik és november 8-ikán ért véget. A szemlék a IX. kerületi Ferenc József honvéd gyalogsági laktanyában (Üllő-út, Népliget) tarták meg. A székesfehérvári területen tartózkodó tartalékos katonák e szemlékben minden idősnek nélkül kötelesek megjelenni. Azokat, akik igaz ok nélkül elmaradnak, katonailag szigorúan fogják megbüntetni. — A fővárosban lakó mindama katonailag kiképzett négykölcsre kötelezettek, kik a közös hadseregben, haditengerészetben a honvédségnél vagy a csendőrségnél szolgáltak, október 1—8-ike közt tartoznak személyesen jelentkezni a székesfehérvári katonai ügyosztályban (IV. Károly-kört 25. szám, I. em. 1—8. ajtó). Kötelesek továbbá ugyanitt jelentkezni azok az 1850—1898-ik években született katonailag ki nem képzettek, akik róssaszűni néptelkölési ajánlati lappal el vannak látva. A jelentkezés reggel nyolckor kezdődik.

— **Akt feltételeken hazakerestettek.** Ez év július havában Goldberger Iszák németkeresztúri kereskedő, amikor Munkácson lakó alogatásáról Sátorajajhelyen keresztül Kassára utazott, a legenyemihályi vasúti állomás előtt Balogh József büntetett előéletű mihályi gazda a vasúti kúpjában botjával egy ütötte fejbe, hogy Goldberger néhány óra múlva meghalt. A helybeli törvényszék Baloghot egynégy fogházra ítélte, de Balogh az ítéletet megfellebbezte, mire a törvényszék ügyvédjének közbenjárására ítéletes szabadságra bocsátotta. A másodfokú ítéletet lehatótt Mihályiban várta. Balogh övegye anyja kint a cséplésnél foglalatokodott és Balogh szemére vetette, hogy anyja az új természet a leányainak adja. Az anyja azt mondta a fiának, hogy ő is fog részeseülni a természetben. Az elvetemült fia azonban rejszével társaságjának rontott és egy ütessel a földre teriette, mire egy második csapással anyja jobb lábának jelső ujját teljesen levágta. Az öregasszonyt, mint levelezőnk táviratozza, ma a sátorajaj-helyi kórházba hozták, hol élet és halál közt lebeg. Baloghot el-
fogták.

— **Halálosít.** Dr. Moravcsik Gyula ügyvéd, a cs. és kir. Dévivas ut. ny. jogtanácsosa 42 éves korában Aszódon meghalt. A boldogultban Moravcsik Mihály aszódi ág. v. esperes-lelkész fiát, Moravcsik Géza, az Országos Zeneakadémia főtitkára és dr. Moravcsik Ernő Emil, egyetemi tanár testvérüket gyászolják.

— **Özvegy gróf Pongrács** Odönné szül. Lónyay Vilma csillagkeresztés hölgy Nagyváradon 88 éves korában meghalt. Temetése hétfőn lesz Nagy-Kagyán.

— **Casque d'or férjhez megy.** Mindenki emlékezik még Casque d'orra, a párisi lakosság legelső rétegéből felszínre került leányra, akit dusszag szöke haja miatt „aranyisak”-nak neveztek el. Az Apathe névű párisi rablóbanda két vezére véres harcot vívott a szép leányért, akit romantikus sorsa végül is nyárspolgári katasztrórához vezetett: férjhez megy. Jövedelméből Lecca, Manda rablóvezér riválisa. Miután a rue d'Aormba, abban az emlékezetes küzdelemben félholtá szurkálták egymást, Lecca a kórházba került, a hová a szöke leány mindennap virágot hozott neki. Később pedig Manda felé fordult a hűtelen nő szíve. Csak hogy Mandát csakhamar életigytigiani fegyházra ítélték, míg Lecca Belgiumba menekült, ahol szintén börtönbe került. Akkor Casque d'or dicsősegről álmódozott; de eltilították a színpadtól, még azt se engedték meg neki, hogy mint állatszelidítő fellépjen. Visszatért tehát régi szerelméhez és most örökre le akarja magát kötni. Mint Párisból jelentik, Casque d'or esküvőre készül, csak hogy az ünnepség nagyon egyszerű lesz, mert völégénye ismét vizsgálati fogóságban van és újabb elítélésre számít. És nem fog csalódni.

— **Házasság.** Elster Lajos, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank főtitkarsága vasárnap délelőtti 11¼ órakor vezetni oltárhoz a dohány-utcai izraelita templomban Eichner Ella kisasszonyt, Eichner Soma szerkesztő leányát.

— **Próbált** Károly honvéd-főhadbiztos e hónap 27-ikén vezetni oltárhoz a kálvin-terei református templomban nemeskéri Kras Ilonka kisasszonyt. Goldgruber László Nagy-Dorogról, eljegyezte Schwearcz Jolánka kisasszonyt Keszthelyről.

— **Virág** Márk eljegyezte Tüchler Sámuel leányát, Laurát Budapesten.

— **A beretva miatt.** Ma reggel szerencsétlen kimeneteli párbaj folyt le Párisban két lengyel fiatal ember között. Belkievics Henrik és Nienkievics Vaokan voltak az ellenfelek s a párbajra az adott okot, hogy Belkievics azzal gyanúsította a másik fiatalembert, hogy ellopta a beretvját. Nienkievics erre provokálta Belkievicsot, de egész viselkedésén meglátszott hogy nem óhajtott kárt tenni benne. Jó barátok voltak tudniillik, míg ez a beretva-história meg nem zavarta a barátságukat. Belkievics azonban nem akart kibékülni s ma reggel megölték a párbaj. Nienkievics pistolyának golyója keresztüljutta a szerencsétlen fiatalember agyát. Azonnal meghalt. A szerencsétlen kezű párbajozót a rendőrség letartóztatta.

— **A szerelmi bánat harmina sebesültje.** Egy new-yorki szállóban tegnap egy Mackay nevezetű fiatalember merényletet követett el egy fiatal lány ellen, aki nem akarta viszonozni a szerelmét. Bombamerényletet, mert másképpen alig volna érthető az az eredmény, amit az elkeseredett szerelmes elért a vérgöngy terén. Harmina ember sebesült meg s ő maga szörnyen halt. Hogy a leánynyal mi lett, arról nem szól a new-yorki telegram. A merényletet hírtelenben féremagyarizta a város. Az a hír terjedt el, hogy Roosevelt elnök ellen követtek el merényletet.

— **Meglopott postahivatal.** Temesvártól jelentik nekünk: A gyárvarosi postahivatalnál hosszabb idő óta árulopások vannak észre a feladott csomagokból. Ma Dunsitz kereskedő egy postaszolgáiban felfedezte a tolvajt. A vizsgálat folyik. A hűtelen postaszolga üzemei folytán számos kereskedő megkárosodott.

— **A bolognai gyilkosság.** Murri Tullióról Rotetóbból megint érdekes dolgokat jelentenek. A törvényszéki fogház főorvosa, dr. Bresadola, aki naponta meglátogatja Murrit s vele a büntényről is beszélt, azt mondja, hogy a dráma háttérében még egy eddig ismeretlen titoknak kell lappangania, mert a fogoly előadásában igen sok az ellentmondás. Murri elfogafásakor tudvalevőleg kijelentette, hogy önként akart az olasz hatóságok előtt jelentkezni; e szándékának okául azt adja elő, hogy Párisban, az újságok utján írtesült testvérelőfogásáról. Apjáról szólva, a gyilkos azt mondja, hogy tettét csak ő miatta sajnálja. Rosina Bonnet-től azt mondja Murri, hogy jó leány, de gyakran szerzett neki kellemetlenségeket léletkénységével. Hogy pénz-zavarban lett volna a gyilkosság elkövetésekor, azt Murri határozottan tagadja és kijelenti hogy a népbanknál lévő depójában több mint 65,000 líra állott rendelkezésre. Testvére vonatkozólag megengedi, hogy dr. Seohivel viszonya volt, de azt a vádat, amely őt és nővérét természetellenes bűnökkel gyanúsítja meg, a leghatározottabban visszautasítja. Meneküléséről és Európában való bolyongásairól nem tud semmi összefüggő dolgot mondani, annyira azonban vissza tud emlékezni, hogy Szegeden, Budapesten, Párisban, Berlinben, Straszburgban, Münchenben és Fiumében volt. Fiumében elment egy orvoshoz is és bekötöztette a karján lévő szurt sebet. Az orvos a seb látásra gyanakodni kezdett és megkérdezte tőle hogy kicsoda. Murri romániai kereskedőnek adta ki magát. Ezzel a kérdés pillanatra el volt tüve, de a menekülő gyilkos nem mert megmaradni a városban s bár az orvos másnapra ismét magához rendelte, sebláza dacára azonnal tovább utott. Aludni rendszeren a vasúti kocsikban aludt és egyáltalán kerülte az emberekkel való együtt-létet. Dr. Bresadola a Murri testén apró bőrhörzölások nyomait is észrevette, ezek eredetéről nézve azt mondja a gyilkos, hogy Magyarországon néha retentetes fekhelyeken éjszákazott. A börtönben Murri olvasással tölti idejét. Először valami válassos könyvet adott neki, azt azonban visszautasította; aztán egy jogi munkát kapott, amelyet szintén nem fogadott el s azt mondta, hogy adjanak neki valami könnyű belletrisztikát munkát, vagy valami görög vagy latin klasszikust, mert jelenlegi lelkiállapotában száraz tudomány munkával nem tud foglalkozni. Kívánságát teljesítették s most Murri naposszat az ágyon fekvő olvas. Néha szívesen elbeszélget a fogház fő-orvosával, máskor azonban komor hallgatásba merül.

— **A Länderbank sikkesztója.** Bécsből jelentik: Most már kiderült, hogy azok a londoni táviratok, melyekről tegnap adtak hírt a lapok, egyáltalán nem vezethetnek Jellinek Ödön nyomára. Ugy látszik, hogy e táviratok valamilyen összefüggésben vannak Jellineknek egy Londonban lakó rokonával. A rendőrség még mindig nem tud bizonyosat, de azért Londonban még folytatja a nyomozást. Jellinek felesége meg van győződve róla, hogy férje a Dunába úte magát és állítólag gyszaruhát fog ölteni, lakását elhagyja és sülőibehe költözik. A kereskedelmi törvényszék ma jóváhagyta az elektromobil-művek felszámolását.

— **A pénzváltó.** Furlangos csalásnak esett áldozatul tegnap János Gáborné, lajszi paprikaárusnő. Az igazságügyi palota előtt számlálta a pénzt, amikor előbe lépett egy ember és megszólította:

— Nem nehez az a sok ezüstpénz? Adja ide, majd beváltom papírra.

A tapasztalatlan asszony átadta a pénzes zacskóját, amelyben 900 korona volt. Ebben a pillanatban odalépett egy másik férfi és árívalt az emberre:

— Maga már megint eszt? Titkos rendőr vagyok, a törvény nevében letartóztalom!

Ezzel magával hurcolta az embert, aki a pénzes zacskó is vitte. Bementek az igazságügyi palotába és vissza sem jöttek többé. Jánosiné erre bement a főkapitányásra és jelentést tett a csalók ellen, akik eddig már számos hasonló csalást követtek el.

— **Rejtelmes robbanás.** Oderbergből táviratozzák: E hónap 20-án különös eset történt Traznyetza községben. Präger vendéglőt éjjel tizenegy óráját hatalmas, ágyúlövésre emlékeztető durranás riasztotta fel álmából. Kiszaladt a vendéglő elé, ahol emberei egy gyújtósínorral felrobbantott, fémburkolatu bombaszerű löveget találtak. Mellette hevert még egy löveg, mely azonban nem robbant fel. Emberéletben nem esett kár, de a vendéglőnek majdnem valamennyi ablaka összetört. A rendőrség azt hiszi, hogy a robbanás bosszu műve volt.

— **Öngyilkosság a temetőben.** A múlt héten Ullich Antal asztalos-segéd a rákoskeresztúri temetőben főbe lötte magát. Bevittek az üllői-utj kinikára, ahol tegnap meghalt.

— **Az osztályosrajtók huszá.** Az osztályosrajtók mai huszár ötven koronát nyert 3106, kőcser koronát 8894 6768 7076 6739 5591 9847 83063 42145 62627 65473 65650 43489 12493, ezer koronát 4735 78751 25742 89471 50145 84659 62001 46478 25436 93798 60717 94237 9493 83629 87925 12720 73473 98270 88533 72344, ötszáz koronát 92440 51529 54325 85349 35527 38115 50251 71503 27654 32201

12408 82886 27827 66954 22563 9924 41863 22198 61498 51571 63106 26561 90559 1661 8768 38613 19164 65663 5404 44624 62635.

(x) **A Zoltán-féle csusz és köszvény elleni kenőcs** ára 2 korona. Zoltán Béla gyógyszerárban, Budapest, V. Sétátér-utca, Szabadság-tér sarok.

(x) **Legdívatosabb ruhászövetekből mintákat** kívánatra bérmentve küld Weiss Gyula, Budapest, Kossuth Lajos-utca 18.

(x) **Elegáns ruhák** készülnek Tereozky és Lilienberg írászabó-cégnél Budapest, Városház-utca 12.

A szállodások kongresszusa.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 26.

A kontinens minden részéből összeszerelt szállodások részére rendezett ünnepségek ma véget értek s a külföldi vendégek egy része már holnap elutazik a fővárosból. Az idegenek — saját nyilatkozataik szerint — kellemes emlékeket visznek magukkal s azt a tudatot, hogy Budapest minden tekintetben halad a világvárosodás felé. Elragadtatással nyilatkoztak a külföldi vendégek nemcsak a főváros gyönyörű fekvése, hanem intézményeink magas nivója felől is és lelkes ígéretekkel, hogy el fogják mondani hazájukban, hogy honfitársaik sergesztők keressék fel a szép Magyarországot.

Ma reggel 9 órakor az erzsébetvári kocsikban gyülekeztek a külföldi vendégek. A reggeli után az államvasutak vígadótéri új idegenforgalmi irodáját tekintették meg. A kongresszus tagjai közül a legtöbbben, részint elnökei, részint pedig választmányi tagjai a külföldi idegenforgalmi egyesületeknek és ezért különös érdeklődést tanúsítottak a mi idegenforgalmi irodánk szervezete iránt. Nagyon tetszett az etnografiai bazár is, magyar motívumú emléktárgyaival. A külföldi idegenforgalom hívatásos vezérei, mint nagy utjást üdvözölték azt a körülményt, hogy Budapesten az idegenforgalmi-irodát menetjegy-irodával egyesítették és többen kifejezték azt a szándékukat, hogy ennek az utjásnak hazájukban is propagandát csinálnak. A nagy kocsibárral érkező vendégeket az idegenforgalmi-iroda részéről gróf Szapáry Pál, Desseoffy Arisztid és dr. Pollák Gyula igazgatók, Lang József ügyvezető-igazgató és Gálos Kálmán titkár fogadták és kalauzolták.

Azután hosszú kocsisorban az új országháza elé vonultak, amelynek bejáratánál Farkas János terem-biztos fogadta a vendégeket. Mielőtt a társaság a parlamentbe bement a lépcsőkön felöltött s lényképezte magát. Az új parlament belső díszle, vendégháza, üléstermei őszinte bámulatot keltek a vendégekben, akiknek Gundel János, Stadler Károly és Glück Frigyes szolgáltak a megfelelő magyarázatokkal. A Dunára nyíló erkélyről a vendégek hosszasan gyönyörködtek a pompás kilátásban.

A parlament megtekintése után a társaság átment az igazságügyi palotába, amelynek előszobáját szemlélte meg. Azután ismét fogatokba ült s a Váci-kör-uton végig a Gizella-térre vonult, ahol a földalatti villamoson melyet az igazgatóság készséggel bocsátott rendelkezésre, a Városligetbe ment. A nagy társaság itt a városligeti Műcsarnokot tekintette meg. Az első terembe dr. Elischer Gyula egyetemi tanár üdvözölte az idegeneket először magyar, azután német nyelven.

Körülbelül 11 órakor a társaság a Gerbaud-pavillonba ment dejeunerre. A pavillon erre az alkalomra izlésesen fel volt díszítve. A vendégeket a rendezőbizottság s a tulajdonos fogadták. Őt nagy teremben voltak felterítve az asztalok, azonkívül a pavillon díszes teraszát is egészen megtöltötte a vendégsereg.

A pompás reggeli után a társaság egy órákor átment a Parkklubba, amelynek bejáratánál gróf Szapáry Pál lekötelező szívelésséggel fogadta őket. A vendégek nem győzték eléggé dicsérni azt a magyar vendégiszteretet, amelyben a gróf őket részcsitette. A rendezőbizottság sorra bemutatja a park-klub termet. Az idegenek csodálattal bámulták az elegáns berendezést.

Két óra után hagyták el a vendégek a Park-klubot és négy órákor a Royal-Szálloda emeleti nagy terében gyűltek egybe busz-lakomára, amelynek pompázatosága méltóan fejezte be az ünnepségek sorozatát. A nagycsarnokban, amely a tündöklő kivilágításban pazar látványt nyújtott, Schmidt Károly, a Royal-szálloda népszerű igazgatója fogadta a vendégeket, akik a kiváló szakiférű előt egyhangulag elragadtatásuknak adtak kifejezést. A rendezésben előkelő lényűzés egyesült a legfinomabb izléssel. A nagy teremben négy hosszú asztal volt felállítva, amelyeken pazar pompával volt szervizozva az ebéd. Az asztal-önél Hoyer Ottó, a nemzetközi egyesület elnöke ült, mellette jobbra és balra gróf Szapáry Pál, Bezeredy Viktor miniszteri tanácsos, Halmos János polgármester, számos fővárosi tanácsnok stb.

A pecsenyénél fölállított Hoyer elnök és felolvasta ő felségének sürgöny-válaszát a nemzetközi egyesület üdvözlésére. A válasz így hangzik:

Ő császári és királyi apostoli felsége legkegyelmesebben megköszöni azt a hódolatot, amelyet a szállodások nemzetközi egyesülete, Budapesten tartott közgyűlése alkalmából tegnap sürgönyileg hozzá juttatott. Legfőbb megbízásból: Schiessl, kabinet-iroda.

A távirat felolvasását lelkes éljenzés követte. Hoyer kijelenté, hogy szükségét érzi annak, hogy azokért az igazán szép napokért, melyeket itt töltöttek, azért a szívélyes, meleg fogadtatásért, melyben részesültek, a kongresszus nevében hálás köszönetét fejezze ki a kormánynak, a fővárosnak és a többi résztvevő hatóságoknak. Ezekre emeli poharát azszal a biztositással, hogy ezt az érző szívből lakadt vendégserzetet soha, de soha el nem felejtik. (Lelkes éljenzés.) *Bezerédj* Viktor miniszteri tanácsos örömet lejezi ki azon, hogy a vendégeknek alkalmuk volt fővárosunkat megismerhetni. Közönlöti őket a viszontlátásig. *Halmos* János polgármester reméli, hogy a vendégek és a vendéglátók meg voltak egymással elégedve. Ő volt az első, a kinek a szerencse jutott, hogy a vendégekét üdvözölhette, most pedig őszinte, meleg búcsút mond nekik. Poharát a vendégek egészségégre üríti, remélve, hogy jó emléket visznek magukkal a szívesen fognak viszsza gondolni az itt töltött napokra. (Taps és éljenzés.) Gróf *Szapáry* Pál szellemes beszédében a vendégeket köszöntötte fel. *Glück* Frigyesnek nagyon nehezére esik a búcsuzás és csak azt mondhatja: A viszontlátásra! A külföldieknek most van alkalmuk megismerkedni a magyar kartársakkal és kéri, vegyék be ezeket is kötelességükbe, abba az erős szívekben lakó kötelességbe, amely soha el nem szakad! *Ehrenborg* (Krisztina) elragadtatással említi fővárosunk szépségeit, de a legnagyobb szerit, ami az ő lelkét itt megragadta, az a rajonno hazaszeretét, amelyet tapasztalt. Köszönetet mond a rendező-bizottság vezéreinek: *Glück*nek, *Stadler*nek, *Gundel*nek s *Bokros*nak. Lelkes felköszöntőt mondott ezután *Stadler* Károly. A külföld — úgy mond — elég kegyes, és elismeri, hogy mi vagyunk a művelt nyugati határa. Ezzel főnőbb formában azt akarják mondani, hogy mégsem vagyunk egészen barbárok. Ez igazságaitan illet, mert mi voltunk azok, akik négy századon keresztül feltartóztattuk a barbarizmust a művelt nyugat érdekében, s a mióta a harcok elpihentek, azóta dolgok, munkás nép lettünk, s jogot szerztünk arra, hogy a művelt nemzetek sorában ne utolsóknak emlegessenek. A nemzetközi szövetségre, amely a rólunk elterjedt tévhitet bizonyára el fogja oszlalni, ahol alkalma lesz rá, ürít poharát. Nagy Lajos, az aradi Fehér Kereszt-szálloda tulajdonosa mondott ezután búcsút a vidéki szállótuladonosok nevében a külföldi vendégeknek s kérte őket, hogy otthon, hazájukban minél szélesebb körben ismeressék meg Magyarországot szép fővárosát.

Fél nyolckor osztozt szét a vendégserg és kocsikon a Petőfi-téri hajállomásra vonult.

A főváros este fényes ünnepezt rendezett a Dunán. A dunagőzhajózási-társaság legnagyobb hajóját, a *Hildegard*-ot bérelték ki erre az alkalomra, amelynek fedélzetén mintegy 600 ember vett részt az ünneplésben. Kint a Duna két partján s a hidakon összegyűlt a főváros lakosságának nagy része, hogy tanuja legyen a rendkívül érdekes vizimulatságnak. Fent a hajó fedélzetén előkelő társaság gyűlt egybe. Ott volt a vendégeknek kívül többek között *Halmos* polgármester, *Almády* Béla tanácsos, gróf *Szapáry* Pál, *Bezerédj* miniszteri tanácsos stb. Háromnegyed nyolc órakor indult el a nagy hajó a társasággal a Margit-hid irányában. A külföldi vendégeket valóságos elragadta az a merésznek szép kép, amit a kivilágított és gyönyörűen feldisznított két korzó nyujtott az eskü-téri hidtól a Lánchidig. A Duna jobb partján minden harminc lépésre villamos ivilámpa volt felállítva, közben pedig a girlandon különböző színű lampionok voltak felakasztva. A gellérthegyi citadellán egyszerre meggyújtották a bengáli tüzet s a falak izzó vörös fényben ragyogtak az ünnep egész ideje alatt. A hajón lévő vendégek nagy elragadtatással gyönyörködtek a pompás látványban s egyre éljenztek a magyarokat s a fővárost, a polgármestert és a fogadó-bizottság tagjait. Mikor a hajó az új országház elé ért, egyik lelkes svéd vendég nagy elragadtatással kiáltott fel:

— Eljen a világ legszebb parlamenti épülete!

Hatalmas hurrá hangzott fel, miközben a hajó megfordult és visszafelé haladt a Lánchid felé. Amint elhaladt a Lánchid alatt, megadták a jelet és a Gellérthegyen megkezdődött a gyönyörű tüzijáték. Több mint félóra hosszaiig röpködtek az ég felé a különböző színű és alakú rakéták, nagy gyönyörűségére a hajón tartózkodó közönségnek. A főváros a hajón sörrel és egyéb italokkal kedveskedett a vendégeknek.

Kilenc óra felé a hajó kikötött a Vigadó előtt s a vendégek a Royal-szállodába vonultak, ahol egy részük folytatja a mulatságot, míg a többiek a Fővárosi Oriumba mentek. A vendégek nagy része holnap hagyja el a magyar fővárost.

Szöll Ignác belügyi államtitkár sulyt helyez annak megállapítására, hogy a vendéglősök kongresszusi lakomáján francia felköszöntőjében nem ezt mondta: „a kormány, amelynek szerencsés vagyok tagja lehetni”, amint ez egy némely lapban tévesen megjelent, hanem az intencióinak megfelelő fordítás ez: „a kormány, amelynek szerencsés vagyok közege (l'organ) lehetni.”

Sok hú-hó.

Washingtonban egy fiatalember szerelmi bánat miatt merényletet követett el egy fiatal leány ellen, melynek következtében egy ház összedőlt és harminc ember megsebzült.

Ó Rómeó, ó Othello!
Kikről manapság a cselló
Zeng búsan az Operában,
És ti többi szerelmesek,
Kiknek botor sorsul esett,
Hogy rémteljes éjszakában
Szeretőtök megöltétek, —
A vétketek nem is vétek.

És te, öreg Európa!
Téged is már évek óta
Senki úgy még nem lözött le,
— Lealább én hiszem köve —
Mint ahogy a mottó szerint,
Tette Amerika megint,

Ahol házak romba váltak;
Hajszálak az égnek álltak,
Tenger dagadt, vihar támadt,
Országsergét dült a bánat,
Föld megrengett, összeroppant.
Halál is volt, — szörnyű, roppant,
Harminc ember nyomban megholt,
Mert egy legény szerelmes volt.

Az omletről van egy nóta;
Ez a második száza.
Egy bolond, az csinál százat;
Ezért úgy építőd a házad,
Hogy ne dőljön mindjárt romba,
Ha a házmaster geromba,
Vagy ha benne szerelmesek
Laknak, mint ahogy megesezt
Washingtonban, hol egy legény
Elvezette a kedvesét,
Meg az esztét.

Ha jól építet a házad,
Egy ellen én teszlek százat,
Hogy éppen nem veszedelmes
Egy szerelmes, két szerelmes.

— xi.

FŐVÁROS

(*) **A régi képviselőház átadása.** *Csávossy* Béla háznyaga a képviselőház részéről tárgyalást indított *Wassilietics* János fővárosi gazdasági tanácsossal a régi képviselőház átadása dolgában. A két megbízott a múlt héten folytatta a tárgyalást, de teljes megállapodásra jutni eddig nem tudtak. Most, mielőtt az új országházban teljes lesz a rend, újra fölveszik a tárgyalásnak megszakadt fonálát. Abban az esetben, ha az egyezség sikerül, *Csávossy* jelentést tesz a képviselőháznak, amely e kérdésben végleg dönteni fog. A háznyag abban az esetben is jelentést tesz a képviselőháznak, ha az egyezség nem sikerülne; amikor is a Ház bizottságot küld ki a további egyezkedésre.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Fanchon asszony leánya.** Nagyon tiszta poétaihatel teremtette azt az énekes játékokat, amely a Népszínház korábbi műsorának becses darabja gyanánt, ma újra ezekre a deszkákra került. A tájék, amelyen a szép szavojárd leányok születnek, rimeket és dalokat fakaszt. Nem csoda. Svájo, Olaszország és Franciarország egymásba szögelennek e megyében, amelyért valamikor véres csatákat vívtak. A Rón derült völgyei, a határon Európá legmagasabb hegyesücsa, közülből csupa tarkálló természeti szépség kész csabítás a dalos, könnyű, meleg életre. Meg is tanulták az ifju, ártatlan szavojárd leányok és amikor vidám csapatjuk ma a Népszínház színpadán megjelent, szintoly öröm fogadta őket, mintha ma esnék először a mutatkozásuk. Az utvesztő, lelkeket kísértő nagy Párisban, ahova jönnek (a mai intéz után nem merem tudni, nem helyesebb-e így, hogy mennek, eltévedt pajtasuk, a kis Zsavott, de megkerül csakhamar egy agyafurt, vén fejűl is cselösap közjegyző portáján, ahol titokzatos nagy ládából halászsázk ki szegény, szép örkét, egy kis muzsikusszerszámot. Ezzel, még a tehetségével indul neki a nagy életnek a kis leány, szerelmmel a szívében, az aróán rózsákkal, amelyeket le akarnak szakgatni élvezet, vágvakozó rosszaságok. A vén közjegyző a

csunya ördög. Holott vannak szarvai is hitvesi kézből, tehát pántesssek és elsőrendiek; de ezek is énekleckék közt teremnek egy Zefirén Neffür ur jóvoltából. A közjegyzőt nem sajnálja, Zefirén urat nem irigylí senki: — de szereti mindenki, a kis Zsavottot és örül a szíve szerint, hogy közepén a sok kísértésnek a kezében el nem haloványodik a lilium. Mindez gyönyörű helyzetek közepette történik, javarészt színes és vidám. Látásuk közben a jókedv egy pillanatra se hanyatlik el. Bájos, szép darab, kincset érő, édes muzsikával. A címszerep átöröszölője, *Kary* Klára kisasszony ma leke és művészi eszközei gazdagságának szinte káprázatos sokaságát hozta a színpadra. Már első jelenésekor is, még gyanutlan, bimbózásban levő gyermek, megragadó hangjai vannak a szerelmes legénykéjével való találkozásakor. Nagy megindulása az édes anyja hagyatékának megpillantásakor, dalos felesküde a művészkönyérnek, könnyvel és reményvel vegyes búcsuja a szavojárd futól, első eszmélése a csabító hangokon, — csupa verőfényes, mesteri momentum, egy korlátatlan színészességének játéka, amiben saját-magának is gyönyörűsége telik. Később a leány szerepe parancsa szerint, nagy skálát ölel át: okos, önfeláldozó, enyelgő, hirre törő, csabítások hálójában kűzködő, szenvedélyes és mindvégig tiszta. Minde hullámzások közepett a kisasszony beszédében, színezésben, énekes helyzetfestésben, érzések árnyalásában olyan mély forrásából merít a művészi tudásnak és a természeti adományoknak, hogy megállapított óriás hitelnek sok követelését is tudszárnyalta. Pedig adósnak nem maradnia is már feladat. E darab második felvonása rideg, szegény padlásszobában játszik. A napugár se hatolhat e komor párisi kamrákba és igazán csak egy leánylélek nagy sugárzása hozhat beléjük világosságot. Ami derít a kisasszony e felvonásban a színpadra árasztott, abból nálánál kisebb sorsu talentumok esztendő-kig megélnék. De onthatta bőven: telik. A közönség esthosszat szakadatlan taposkalt ünnepele a kisasszonyt és nagy, elégedett örömmel szóliotta újra, meg újra a lámpák elé. Ez est gyönyörű sikeré bizvást összehajthatja emlékezésben azzal a diadallal, amely már pályája legelején, e szerep megalakításával éppen, nagy magasságra emelte. Bemutatkozás is volt az este. *Vizárdy* Erzsike kisasszony játszott először. A közjegyző kikapós feleségét adta általában nem tökéletlenül, sőt bizonyos bátorsággal. Majd az idő ad egyebet is hozzá. Egyelőre meg lehet állapítani, hogy igen tisztességes az énektudása. Nagy jó e rossz világban. A közjegyző kitűnő szerepében *Kovács*, bár ma is voltak pompás pererei, nem járt a sok kinákozó alkalmal egy vonalon. Csaknem eljetté a dolgát. Lesz még módja felvenni. A kedves *Raskó* nem elég rusztikus, másutt nem elég meleg. *Pityereg* is kocsit, ami nem ifju embernek való. *Persze*, énekelni tud. A karok rendben. Az orkeszter pompás, *Konty* gyönyörű. Biztos, hogy a darabnak most újra nagy utja lesz. Sok hódító szépségének nem is állhat ellent, aki szereti a francia operettet.

** **Magyar Színház.** (Bemutató-előadás.) A *Magyar Színház* ma este bemutatott udabnsága, *Deherre és Froyer: A sötét kamara* című darabja, a francia házasságtörési bohózatok ama fajtájából való, amelyekben — kivételesen — az asszony a becsapott fél. Ez az ur, aki a feleséget becsapja, Chundoré ügyvéd, aki annyiban sokkalta eredetibb a francia bohózatok házasságtörő térszínél, hogy légyottjait nem szálókban tartja meg, hanem Páris egyik utcájában berendez egy fényképezeti műtermét és odacsalogatja „áldozatait” fényképezés ürügye alatt. Ezt természetesen nem a maga, hanem egyik jóbarátja, Pontillac neve aalt cselekszi meg. A francia bohózatok ismert, elmes fordulatával aztán természetesen úgy fordul a dolog, hogy a kikapós ügyvéd felesége maga jön a fényképező műtermembe magával Pontillac-cal és csöpp hítja, hogy mindjárt a második felvonásban nem rakják fel neki a szarvakat. Ez ugyan a harmadik felvonásban sem történik meg, de a darab ennek a fényes kilátásával végződik. Egy ilyen francia bohózságnak különben szinte lehetetlen elmondani a meséjét: a dolog mulatságos veleje pedig éppen a cselekménynek ezek között az elmondhatatlan ágbogai közt rejtőzik. Így van az *A sötét kamara*-ban is. A kissé terjedős első felvonásra egy színeiben tarka, mulatságos második és harmadik következik, amelyben egy sereg józú bolondság kergeti egymást, mind alkalmas arra, hogy megkacagassa az embert. A darabnak ezen a két felvonásán a közönség derekasan mulatott is.

A *Magyar Színház* új művészi regíme-je, úgy látszik, teljes ambicióval felszik neki annak a munkának, hogy gyorsan perdülő, jó előadásokat produkáljon. A színház kipróbált gárdájának három tagját említjük mindenekelőtt, *Borosst* (Chandoré) és *Edonyit*, (Pontillac) és *Széklaist*, akik teljes kedvvel és hatá-

sal játszottak. Szikláiné ezenfelül egy nagy komikai vénával előadott táncocai szerzett magának zajos tapsokat.

A színház új gárdájából nagy sikere volt *Szelestey* Elzának, aki a kikapós ügyvéd ifju feleségét játszotta finom gráciával és pajkos ötetességgel. Ennek számai csinosan adta elő s ugy ezekkel, mint egy pillangószerű könnyűséggel eljátszott táncával vitta ki a sikert magának. *Sziklai* Szeréna egy exotikus néger feleségének a szerepében a rutinos színésznő teljes biztonságával játszott és énekelte. Az előadás kedves pikantériája volt négy fiatal leánya, a Riddle-Riddle-nővérek, akiket *Kornai* Berta, *Miss Nelly Perry*, *Janos* Valéria és *Abelovszky* Margit ábrázolták. A vezető szerep a négy közül *Kornai* Bertának jutott, aki nagyon bájos ifju tehetség s akinek fejlődésére sok reményt vetünk. „*Jó reggelt, néni!*” című kuplóját nagy tetszés közt ismételte meg. *Miss Nelly Perry* — *Miss Madge Perry*, a *Magyar Színházban* bemutatkozott angol szubrett hűga, — mint táncosnő mutatkozott be zajos sikerrel.

A darabot, amelynek zenéje is pompásan vannak összeválogatva, *Heltai* Jenő alkalmazta magyar színe, azzal az ötletességgel, amelyről saját munkáiból is bőven ismeretes. (M—s.)

A Nemzeti Színház új eredeti darabja. A Nemzeti Színház igazgatósága, mint értesülünk, előadta előadásra *Fényes* Samunak, a *Kurucz Feja Dávid* szerzőjének, a *megváltó* című új darabját. A Hadrian császár korában játszódó darab január második felében fog bemutatásra kerülni.

Az új tenorista. A m. kir. Operaházának tudvalevőleg sok bajt okoz, hogy *Burrián* szerződésszegésével elvesztette vonzó tenoristáját, de szerencsére egy másik tenorista szerződésszegésével kapott helyette újat. Ez az új tenorista *Bochnics* Gyula, aki azelőtt *Leubner* néven a prágai német színházban énekelte, majd a cseh nemzeti színházban lett a tenoristája, tavasszal Budapesten is énekelte az itten vendégszereplő cseh társulatnál és akit még 1903-ig kötne szerződése a prágai cseh műintézethez. *Bochnics* az azonban, mint *Prágából* jelentik, bucsu nélkül elutazott a cseh fővárosból és ma délelőtt *Budapestre* küldött telegramot a prágai színház igazgatóságának, amelyben tudatja, hogy a budapesti Operaházhoz szerződött. *Bochnics* egyik barátja ma este föl kellett volna lépnie a prágai nemzeti színházban. — Értesülünk szerint *Máder* igazgató csakugyan szerződtette *Bochnics*-t, aki október elején *Emetana: Dalibor* című dalművetében fog először fellépni. — Más kérdés az, vajon helyes-e és méltó-e a mi műintézetünkhez, hogy szerződésszegés után egészen ki személyzetét. Láttuk *Burrián* eseténél, hogy nincs áldás az olyan törvénytelen alapon nyugvó szerződésekben és hogy aki a ni szép szemünkért és jó pénzünkért másokat csorbít, adott alkalommal szebb szemekért és több pénzért bennünket hagy a laképnél. Jogosult szemrehányásokkal illetük a drezdai intendánst, amért *Burrián*, a szerződésszegőt szerződtette, — és imho! magunk ismételtén ebbe a hibába esünk. Aztán, „miért nem próbáljuk ki előbb a külföldön nagy sikerrel működő magyar tenoristákat? *Mátrai* *Novák* *Dezso* cícsérével tele vannak a boroszlói lapok, noha elődjének, a bécsi színházhoz szerződöttet Slezák-nak, a legelső rangú tenoristának emlékével kellett megküzdnie.

A Vigaszínház bemutatója. A *Vigaszínházban* holnap, szombaton, lesz a bemutatója *Heros és Milou: A három grácia* (Family Hotel) című bohózatának. A darab eredeti szereposztásában annyi változás történt, hogy a gyengélkedő *B. Lenkey* *Hedvig* szerepét *Harashty* *Hermin* fogja játszani. Ezért tegnap is, ma is két-két próbát tartottak az újdonságból, amely most már egészen elkészült a holnapi bemutatóra. Minden jel arra mutat, hogy a holnapi premierre egyike lesz a *Vigaszínház* legvidámabb estéinek. A darabhoz számos új díszlet és öltözkészlet készült.

Fővárosi Nyári Színház. A krisztinavárosi színházban holnap, szombaton, játékokélcu előadás lesz; a krisztinavárosi szegény gyermekek felruházó egyesület javára *Konti* szép zenéjű operettje. *As eleven óráig* kerül színpadra és utolsó előadásul szerdán, október 1-én *Bellini* *Norma* című gyönyörű operája kerül színpadra. Az operából napok óta folynak a próbák. A főszerepeket *Andai* *Blanka*, *Perényi* *Margit*, *Jámbor* *Ilona*, *Mihályi* és *Vajda* *Alfréd* játszzák.

Idegen diákok a Nemzeti Színházban. *As ember tragédiája* holnapután, vasárnap előadására a Nemzeti Színház igazgatósága megfelelő számú jegyet bocsát rendelkezésre az itt idegen diákoknak. Madách műve a rendes szereposztásban kerül színpadra.

Egyetemi zenekör. A tudományegyetem hallgatói körében mozgalom indult meg zenekör alakítására, melynek hivatala volna, hogy a komoly zene művelésén kívül közreműködjenek az egyetemi ifjúság matinéin, estéin és hazafias ünnepségein. A zenekört a jövő hónap elején alakítják meg.

Larizza meghalt. *Larizza* *Vinco*, aki a m. kir. Operaházban három évig tenoristája volt, tegnap *Nápolyban* hirtelen meghalt. *Larizzát* a millennium idején szerződtették hozzánk, amikor *Perotti* sürű lemondásai következtében a műsor minduntalan ingadozott. Az új tag lökést olasz operákban énekelte s nagy erejű, de mivelletlen hangja gyakran sejtette hatásához. Legkiválóbb szerepe a *Zsídóné* *Eleázárja* volt. Minthogy énektechnikáján semmi haladás sem látszott, sőt hangját is kikezdte valami makacs és eloszlan nem akaró indiszpozíció, az igazgatóság *Alberti* *Werner* szerződtette helyébe. Tőlünk Oroszországba ment, ahol hangja teljesen helyreállván, délamerikai, majd ausztráliai körútra indult és állítólag nagy vagyonnal szerzett ezen a módon. Európába jövet hozzánk is ölnézett és szó volt róla, hogy névényszor fellép az Operaházban. Nápolyban most színházhiűdés ölte meg. Felesége és több gyermeke siratja.

Városigeti Szinkör. A város igeti szinkörben holnap lesz *Polgar* *Károlynak*, a színház rendezőjének és kedvelt bonvivant színészének jutalomjátéka. A *Börger* kerül színpadra, melyben a több szerepeket *Vida* *Etelka*, *Csongori* *Mariska*, *Feld* *Olga*, *Elsy*, *Váradi* és *Polgar* *Károly* játszza. — Hétfőn *Donát* *Ede* karmester jutalomjátékául a *Svákokat* adják. Kedden lesz az utolsó előadás, amikor a *Bánk* című előadásán megülök *Bihari* *Béla* negyedszázados színészi jubileumát.

Charlotte Wiehe a Vigaszínházban. *Charlotte Wiehe* asszony vasárnap érkezik meg Bécs-ben, ahol három estén át fog játszani s a vendégjátékai után jön azán Budapestre, ahol szintén három estén a *Vigaszínház*-nak lesz a vendége. Társulatának legkiválóbb tagjai *Severin-Mars* mimikus *Loria* *Jané* és *Dalbert* *Frank*. A társulat művészi igazgatója *Berényi* *Henrik*, magyar származású hegedűművész, aki a *du Main* és a *a l'Homme aux pousés* zenéjét írta.

Operaelőadás a Telefon Hirmondóban. Ma, szombaton este először fogadjuk előadására a M. Kir. Operaház előadását fogja követeni a Telefon Hirmondó. Előadásra kerül a *Hungadi* *László*, *Erkel* *Ferenc* nagy operája, s utána a *She* *ballé*, amelynek zenéjét szintén közvetíti a Telefon Hirmondó. Az operátívelek a Hirmondón keresztül igen jól érvényesülnek, s így mindazok, akik szeretik a klasszikus zenét, kellemes időtöltést találnak az operaelőadásoknak a nagyfokú keresztül való meghallgatásával.

Itt említtük meg, hogy a téli szezon alatt a Telefon Hirmondó delutáni katonazenéje, s az operaelőadások utáni cigányzenéje az Elite-kávéházból hallható, hoi is este *Simplicius* világhírű zenekara hangversenyez.

Dohnicsék és Burrián.

Dohnicsék *Gyula*, a prágai színház tenoristája szerződést szegelt s Prágából a budapesti Operához szerződött. Eppen mint *Burrián*.

Dohnicsék is, Burrián is,
Mind a kettő tenorista,
Es hogy Csehország szülötte,
Meglátszik rajt prima vista.

Mind a kettő tenorista,
Messe hangzik hangja ére
S nevé csengi, messze zengi
Szép hazánknak völgye, bérce.

Egyik elmén, jó a másik,
Mint két vonat Predáson...
Dohnicsék is, Burrián is,
Ugy jön, ugy megy, mint az álom.

Burrián Drezdába illan,
Dohnicsék meg Budapestre,
Egyik itten, másik ottan
Vág ki C-ket holnap este.

Am az idő térül, fordul,
Elhetünk még oly időket,
Hogy elünni s megjelenni,
Jönni, menni látjuk őket.

Dohnicsék Drezdába röpönn,
Burrián meg Budapestre,
Egyik itten, másik ottan
Vág ki C-ket holnap este.

Dohnicsék is, Burrián is,
Mindakettő tenorista,
Es hogy Csehország szülötte,
Meglátszik rajt prima vista.

(p.)

MŰVÉSZET

A Képzőművészeti Társulat téli kiállítása. Az Országos Képzőművészeti Társulat a városigeti műcsarnok termében november 15-étől 1903. január 15-ikéig teli kiállítást rendez. A teli kiállításra a képek beküldésének határidejét eleintén október 26-ikére tűzték ki, de most azt meghosszabbították 31-ikéig, mert az orvosszövetség műkiállítására csak akkor sárul be és a jury bizottság nem kezdheti meg előbb működését. A teli kiállításra kiosztásra kerül a 2000 ko-

ronás *Rökk*-féle díj és a 600 koronás gróf *Essterházy* *Móric* *Miklós*-féle díj A pályázati feltételek a Műcsarnoknak a *Művészet* 32-ik füzetéhez mellékelt számában található meg.

Ferenzy szobrászati hagyatéka. Igen érdekes része lesz a Szépművészeti Múzeumnak a *Ferenzy*-szoba, melyben meg fogják őrizni az első magyar szobrász hátrahagyott, még épségben levő szoborműveit. A nagy művész Bécsben, a Szent-Anna-akadémián eleinte acél-és rézművészettel foglalkozott. Műlapjainak kiadását annak idején az ország nagynevű úrai: gróf *Szechenyi* *István*, gróf *Sándor* *Móric* és gróf *Festetics* *György* tették lehetővé. A műlapokat igen kevesen ösmerik és csak kevés példány maradt meg közülök. *Furjess* *Ignác*, *Rókus*-kőrházi főorvos birtokában két ilyen műlap van, amelyek okori történeti jeleneteket örökítenek meg. Az egyik az a leírás olvasható: „*Sparagios* *Cyprustól* elfogatván, maga-magát a tölmlőben megöli”. A másikon az a leírás áll: „*Tomás* *Skytha* királyné szava az elébe hozott *Cyru* *tehető*”. Az előbbi lapot ilyen ajánlattal láták el: „*Híd* *József* barátomnak ajánlom”; a másik ajánlata ez: „Gróf *Brunsvik* *József* ur emlékezetének a.ániva”. Mindekt lapon *Ferenzy* pecsétje látható. *Purjesz* doktor a birtokában levő műlapokat a *Ferenzy*-szoba számára fogja ajándékozni.

TUDOMÁNY, IRODALOM

Az Akadémia ülése. A Magyar Tudományos Akadémia a nyári nagy szünet után október 6-án, hétfőn délután 6 órakor tartja meg első ülését, amikor az összes ülés lesz és utána az eső, a nyelv- és széptudományi osztály ülészik. Az összes ülés rendszert szomorú aktuálisan kezdődik. *Szily* *Kálmán* főtitkár elparantálja az időközben elhunyt akadémiai tagokat, akik az idén különösen sokan vannak. Az első osztály ülésén *Hegedűs* *István* tart előolvasást a görög filozófiai kérdésről.

SPORT

Főiskolai versenyek. A budapesti közönség által már ismert oxfordi egyetemi csapat riválisa a *Cambridge University Association Football Club* a fővárosba érkezett, hogy szombaton a *Budapesti Egyetemi Football Csapattal*, vasárnap pedig a *Margitszigeti Labdarúgó Csapattal* mérkőzzék. Ez alkalmat a *Budapesti Egyetemi Athletikai Club* használta fel arra, hogy nálunk a kezdőlépést megtegyje a főiskolai versenyek meghonosítására. Ma a szombati és vasárnap mérkőzések előkészítése volt. A nemzetközi színezetet az angol athléták részvétele adta meg a küzdelemnek, akik azonban igen gyenge eredményt értek el. Sajnos azonban, majd kárpotólják magukat a fociball-tornán, mely biztos zsákmánya lesz a labdarúgásra termelt angoloknak. Az előmérkőzések eredménye a következő:

I. Gerelyvetés. 1. *Csorna* *Kálmán* (B. E. A. C.) 34 m. 37 cm. 2. *Sailer* *Gyula* (B. E. A. C.) 3. *Radó* *Arthur* (B. E. A. C.) *II. 220 yardos síkfutás* (handicap). a) előutás 1. *Mező* *Béla* (M. A. C.) 0 m. előny, 2. *Karafiath* *J.* (B. E. A. C.) 15 m. e., 3. *Mattyók* *K.* (B. B. T. E.) 7 m. e. b) előutás 1. *Schubert* *Ernő* (M. U. E.) 0 m. előny, 2. *Niessner* *Aladár* (Müegy. F. C.) 8 m. e., 3. *Koiba* *J.* (Müegy. F. C.) 15 m. e. III. *Súlydobás* 1. *Kozla* *András* 11 m. 52 cm. (B. E. A. C.) 2. *Strausz* *Gyula* 10 m. 82 cm. (B. E. A. C.) 3. *Radó* *Arthur* 10 m. 11 cm. (B. E. A. C.) IV. *Távolugrás*. 1. *Gajszágó* *Tibor* (B. E. A. C.) 6 08 m. 2. *Schubert* *Ernő* (M. U. E.) 6 01 m. 3. *Csorna* *Kálmán* (B. E. A. C.) 5 83 m. V. *Diszkoszvetés*. 1. *Kozla* *András* 34 m. 30 cm. 2. *Strausz* *Gyula* 34 m. 05 cm. VI. *Fél angol junior-síkfutás*. 1. *Cserna* *Endre* (M. A. C.) 2. *A. F. Leach* *Lewis* (Cambridge). 3. *Wagner* *József* (B. E. A. C.).

Magyar Turfirkónika. *Ósi* *Kornél* szerkesztésében megjelent a *Magyar Turfirkónika* című verseny-statisztika, amely magában foglalja az összes az évi magyarországi és ausztrál loversenyek hivatalos eredményeit bezárólag a bécsi szeptemberi meetingig, beütösoros névmutatóval együtt. Az ügyesen és praktikus egybeállított, csinos kiállítású zsebkönyveske minden túrlátogatóra nézve nélkülözhetetlen. Ára 2 korona. Kapható minden dobánvtűzsdében.

Ósi loversenyek. Elérkezett a hosszú versenyek meetingje. 2400, 2600, 2800 méteres futamok vannak napirenden s Budapest szép ösze, a sok idegen szintén hozzá fognak járulni, hogy a meeting szép legyen. Az első napon az *Ósi Kísérleti-verseny* kivételével jelentősebb futam alig kerül döntésre. Jelöltjeik:

I. *Hass* *Heiling* — *Periss*.

II. *Lepke* — *Verita*.

III. *Ballada* — *Caikos* asszony.

IV. *Harmina* — *Aljono*.

V. *Gomb* — *Tullia*.

VI. *Detre* — *Glen* d'or.

A budapesti löversenyek eredményét mind azok, akik nem mehetnek ki a versenyterre, a Telefon Hírmondó útján tudhatják meg leg hamarabb, mert a Hírmondó kétfutamokait, az egyes versenyek lefutása után azonnal készült tudósítást olvasat fel a versenyek eredményéről. A löversenyeredmények felolvasására köztársasági raddjellel hívja fel az előzetesek figyelmét a Telefon Hírmondó.

Nyílttér.

**Evenkinti előállítás
39 millió szelencze.**

NESTLÉ

gyermekliszt

teljes táplálék
kesepek és gyümölcsök számára
legjobb havasi tej tartalmaz

Naponkinti tejfogyasztás 184000 liter.

Dr. REICH

budapesti medico-mechanikai Zander-intézet

VIII., Múzeum-körút 2. Telefon 64-20.

Testgyógyászati és fejlődési tornászati. Teljes medico-mechanikai berendezés Zander rendszerre szerint. Orvosi masszáz, Szársz hűgő, — Villám- és szénásványfürők. — Prospektusok.

SOMATOSE

(oldódó húsleves)

orvosi szaktudományok véleménye szerint „tápkészítmények”
„élelme” betegnek és gyengének.

Idegeket és izmokat erősíti.

Gyógyászterápiákban és gyógyanyagkereskedésekben.

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmadját, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Az ügyvédi kamara kögyűlése. A budapesti ügyvédi kamara 1902. szeptember 23-án, vasárnap délelőtt 10 órakor, palotájának nagytermében rendkívüli közgyűlést tart a következő napirenddel: 1. A polgári perrendtartás törvényjavasata 2. Az elméleti jog- és államtudományi államvizsgálat és a jogioktatásról szóló előadói tervezet. 3. Örv. Mayer Lajosné nyugalmdíja.

§§ Pavlovics Lyubomir ügye. Nagy-Kikindáról táviratozzák: Pavlovics Lyubomir országgyűlési képviselő ügyében a mai tárgyaláson a vádatlanos az igazság ügyét elutasította, míg a testi sértés ügyét a járásbíróhoz tette át. Az ügyész felolvasomással állt.

§§ Ismeretlen ellenfél. Balogh Zoltán ráczkevei segédjegyző január végén összeszólkosított Boros Béla ráczkevei adóiszttal, azután párbajoztak. A párbajdal miatt pört indított ellenük a pestvidéki ügyészség s mára hívta meg a feleket tárgyalásra. A törvényszéki elnök megállapította, hogy a megidézettek mind mejelentek, mielőtt azonban a kihallgatás megkezdődött volna. Balogh Zoltán íszólalt és kijelentette, hogy ő Borost sohasem látta és vele nem párbajozott. Az ő ellenfele más volt.

— Ön Balogh Zoltán jegyző? — kérdezte az elnök.

— Igen.

— Volt ön Ráczkeven?

— Soha életemben.

— Akkor hogy került most ide?

— Idézésre jelentem meg.

Kisült aztán, hogy névsere történt. Balogh Zoltán, aki eljött a tárgyalásra, Aradvármegye Mikalaka községében lakik s jegyző. A másik Balogh Zoltán, aki segédjegyző volt, időközben eljött Ráczkevről s a bíróság bizonyosra vette, hogy a két Balogh Zoltán azonos.

— Ön az előbb azt mondta — szölt az ügyész — hogy nem ezzel az úrral párbajozott. E szerint tehát önnek is volt párbaja?

— Igen, két esztendőre — felelt Balogh. — Én azt hittem, azért hívták ide.

Az elnök elhalasztotta a tárgyalást, hogy elhívják az igazi Balogh Zoltánt, a ráczkeveit.

§§ Egy báróné bűnpör. Csalás bűntettével vádolva ültek ma a vádlottak padján üveggy báró Kocsis Ignác született Rajs Irma és titkárja, Stroh Lajos Lipót úgynök. A báróné elhunyt férje után tekintélyes vagyon örökölt, de nagy fényűzése és költségei miatt csakhamar eladósodott. Hitelezői ekkor a báróné két házának jövedelmét fel foglalták s zárgondnokai kezelés alá helyezték. A báróné ilyenképpen elesett a házbérvédelmekről, s hogy pénzre szert tegyen, kaucióval rendelkező háziügyelőköt és

hárgondnokot szerződött. Így fel fogadta Poor Gábort 3000 korona, Brüll Samut 2000 korona, Cserevka Jánost 2000 korona és ifj. Dani Jánost 2000 korona ova-dék letétele mellett háziügyelőkül Később pedig titkárjának, Stroh Lajos Lipótnak közvetítésével Kocz Istvánt 10.000 korona óvadék mellett hárgondnokul szerződött. A fel fogadott alkalmozottak, miután látták, hogy állásához jutni nem tudnak s letett óvadékaikat sem kapják vissza, feljelentést tettek a báróné és titkárja ellen, akiket aztán a törvényszék család miatt vád alá is helyezte. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntetőtörvényszék Szepessy bíró elnökelete alatt. A tárgyaláson a báróné azzal védekezett, hogy ő mint háztulajdonos teljes jóhiszeműséggel fogadta fel a háziügyelőket, mert a zárgondnoknak csakis a jövedelmek beszedése volt a kötelessége, a háziügyelők felvételének joga őt, mint háztulajdonost illették meg. Különb is a károsultakat kielégítette követeléseikre. A törvényszék dr. Gruber ügyész vád- és dr. Rónai Miksa védelme után úgy a bárónét, mint titkárját felfeltette a család büntetének vádjá alól. Az ügyész az ítélet ellen felbevezte.

§§ Az abauj-szántói járásbíró. Az összes újságokat bejárta az a hír, hogy Szabó, az abauj-szántói járásbíró 70.000 koronát sikasztott, s hogy emle-győzintezetben helyezték el. Ez a hír, mint jó helyről értesülünk, nem telet meg a valóságnak. Tény az, hogy az öreg járásbíró nyugalmaztatását kérte, s a hivatala átvételénél rendtelenségeket találtak. Eddig azonban még legyelmi vizsgálatot sem indítottak ellene, annál kevésbé bűnvádi eljárást.

TÁVIRATOK

Az irek fenyegetése.

London, szeptember 26. William O'Brien, az ir nacionalista párt vezére, tegnap Claremorrisban heves beszédet mondott, melyben kijelentette, hogy elérkezett az ideje, hogy megvalósítsák az United Irish League elveit. A földbírtokosok helyzetét tarthatatlanná kell tenni erélyes bojkottálás és társadalmi osztracizmus által.

A bolgár jubileumi ünnepek.

Szofia, szeptember 26. A Georgij Pobjedonos-csev páncéloshajó Miklós nagyherceggel és a többi orosz vendéggel tegnap délután 3 órakor Várnába érkezett. ahol 101 ágyúüvessel fogadták. Ferdinánd bolgár fejedelem a hajón meglátogatta a nagyherceget, aki a látogatást a Nadsada bolgár jelzőzóvőn viszonozta. Délután 5 óra 45 perckor a nagyherceg a bolgár fejedelem és a többi orosz vendégek a lakosság lelkes ovációi között partraszálltak. A parton Danev miniszterelnök, a várnai metropolita, a papság és a hatóságok üdvözölték a fejedelmet és vendégeit, akik aztán vasuton Tirnovába mentek, ahova ma reggel érkeztek meg. A Petersburgi és többi orosz vendéggel ma reggel érkezett Burgaszba, ahol a vendégeket a fejedelem nevében Balabanov tábornok, a kormány nevében pedig Szarajov és Radev miniszterek üdvözölték. A vendégek vasutal Sztaracagorába, onnan pedig a Sipkaszorosba mentek.

A kasgari földregés.

Sinla, szeptember 26. A kasgari földregésnél Artusch városa elpusztult. Hatszázharvanthé ember vesztette a járásban életét és több mint ezer megsebesült. A következő öt napon kisebb földlökéseket tettek.

Közgazdasági táviratok.

New-York, szept. 26. (Terményárak.) (Záralt.) Gyapot: New Yorkban helyben 9.— (9.—). Szept.-re 8.88 (8.67). Decembe-re 8.72 (8.63). New-Orleansban helyben 8.1/2 (8.1/2). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphában 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.22 (1.22). — Zsír: Western steam 11.50 (11.50). Rohe és Brothers 11.50 (11.50). — Tengeri irányzata szilárd. — Szept.-re 66.1/2 (67.1/2). Októberre 64.1/2 (—). — Decembe-re 62.— (61.1/2). Buza irányzata szilárd. — Páros ósi helyben 74.1/2 (74.1/2). Szept.-re 75.— (75.—). Októberre — (—). Dec.-re 74.1/2 (73.1/2). Májusra 74.1/2 (74.1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2). — Kávé: lair Rio 7. sz. 5.1/2 (5.1/2). Szept.-re 4.90 (5.05). Decembe-re 5.10 (5.25). — Liszt: Spring Wheat clears 3.10 (3.10). — Kukor: 2.1/2 (2.1/2). — Ón: 25.42 (25.35). — Réz: 11.1/2—11.1/4 (11.1/2—11.1/4). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 26. (Terményárak.) (Záralt.) Buza irányzata szilárd. — Szept.-re 86.— (84.1/2). — Okt.-re — (—). — Tengeri irányzata szilárd. — Szept.-re 60.1/2 (61.1/2). — Zsír: Okt.-re 10.— (10.02). — Januárba 8.72 (8.77). — Szalonna short clear 11.25 (11.25). — Sertéshús: Okt.-re 16.65 (16.75). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Dal.

Az álma tiszta és lényes legyen,
Mint hulló esülag komor éjszakán,
Órom útszvon ez ábrándos szemem,
Órökátvaszon viruljon homlokán.

Szívéből ne röpöjjen ki a hit
És vágya törjön át a folleget,
Bú meg ne kösse anyagszármait,
Legyen enyém a rámet gyötrelm.

Bolygok én a bánat mezején,
Hadd perzselje szívemet a pokol,
Ne derengjen számomra semmi lény,
Csak ajánk ne lankadjan a mosoly.

És hogyha majd leáldozik napom
S szelid alkony borul örökre rám,
Oh, hogyha majd hideg sárban lakom,
Sirasson el akkor a hű lényem.

Herzegh Jenő.

+ Uralkodók szokásai. Egy angol lap érdekes dolgokat mond el európai uralkodók kedvenc szokásairól. Így VII. Edvárd angol király mérési mániában szenved. Minden kastélyában van egy automata mérlege s minden látogatót, a fejedelmeket is, megérkezésükkor és elutazásukkor megmérnek. A király rendszeren konstatalja, hogy vendégei azóta sulyban nyerne, ami annak a jele, hogy a királyi konyha kitűnő. Különo szokása van Alexandra angol királynőnek. Minden pénzdarabnak, mely er-szényében van, tükörnyesnek kell lenni. Előbb nem kerül a pénzdarab erszényébe, míg csak lényesre nem tisztulták. A cár csak olyan ágytakaróban tud aludni melyet külön az ő céljára finom vászonból készítettek s amelybe neve van behorgolva. Mikor Miklós cár Franciaországban Compiegneben volt, komornyikja első sorban is az ágyat vizsgálta meg s egészen más ágynevet tételt a francia köztársaságtól adott ágynevet helyébe.

+ Pecséttisztítás. A pecsétek természetük, szövetjük s keletkezésük szerint több-élekképpen tisztítandók. Mert ami egyik alkalommal használt, a másik esetben árt. Így vagyunk a pecséttisztítókkal. Ha a ruhára ráseppen, a legtöbb esetben késsel mennek neki és kezdik vakarni. Pedig ez igen káros eljárás. A pecséttisztítás ugyanis oly erősen beszívódik a szövet rostjai közé, hogy teljes lehetetlenség az ilyen módon láthatatlanná kivenni, meg aztán másik baj is keletkezik; kilyukad a szövet, vagy kopot, jobban mondva vakart lesz a folt helye. Legelősz-rűbben úgy járunk el, hogy vesszünk abszolút alkoholt és rácepegetjük a pecséttisztítást, miáltal az földoldódik és egy vattadarabbal könnyen eltávolítható. Ezt az eljárást mindaddig ismételtük, míg a folt teljesen el nem tűnik. Vigyáznunk kell azonban, hogy a folytonos eltörléssel ne nagyobítsuk a foltot. Azért legelősz-rűbb, ha egy vattadarabot teleitatunk alkohollal, ráhelyez-zük a foltra s egy pénzdarabbal leszorítjuk, hogy a nyomás nagyobb legyen, egy mérlegcsújt is tehe-tünk a pénzdarabra, miáltal megkiméltjük magunkat a nyomkodástól. A vattadarabot többször cseréljük föl s minden esetben eltörljük a földoldódott pecsét-viaszt. Ez az eljárás természetesen sok időt és még több figyelmet igényel. A legtöbb gyümölcsötoltot eltávolíthatjuk citromlével. Sőt a foltok tiszta spiri-tusszal való ledörögése és kőezés által szintén megtisztíthatók a ruhadarabok. Az utólagos eljá-rás mindkét esetben a szövet kimosása. Ha vélet-len baleset folytán véres lesz valamely ruhadarab, nem kell azt mindjárt az öcskaságok közé dobni, vagy teljesen eldobni, hanem egy darabka jódkáliumot a megnevdesített foltot szétoljatunk s néhány percig várunk. A jódkálium a vért földoldja, a folt egyszerű mosás által most már könnyen eltávolítható. Gyakran előfordult az az eset is, hogy a piqué s egyéb fehér ruhák megmagyarázhatatlan módon rozsdafoltot kap-nak. Eredetét nem tudja senki, mert hiszen nincs rajta kapocs, nincs rajta vasgomb, a szárításnál is vigyáz-tak, hogy véletlenül szeghez ne érjen; mi lehet tehát az oka? A magyarázat egyszerű: a ruhát bizonyára zo-máncozott edényben mosták, ez pedig a legalattomosabb ellensége a fehér ruháknak. Mert szemmel alig lát-ható zománcdarabkákat pattognak le még a legjobb gyár-ból kikerült edényről is. S az a kicsiny darab éppen elég vasat tartalmaz, hogy egy habkőnyű fehérruhát örökre elrontson. A rozsdafoltnak ugyanis nincsen orvossága. A rozsdafoltos ruhát úgy kell el-viselni, ahogy van, csak előzetesen lehet óvakodni a mosásnál.

† **Ibsen, a hallgatag.** Ibsen tudvalevőleg nem nagyon szereti a hiábavaló fecseget, s hallgatag ember. Sok külföldi ember tehet erről tanúbizonyságot, aki a christianai Grand Hotelben, törzsasztalánál meg akarta Ibsent interjúolni. Egyik vasárnap, épp mikor Ibsen az állapot tanulmányozta, egy óriás termetű német lépett asztalához, hogy üdvözzölje, de Ibsen figyelemre sem méltatta.

— Volt szerencsém — kezdé az idegen — a doktor urhoz Münchenben.

Ibsen hallgatott.

— Megengedi, doktor ur, hogy asztalánál helyet foglaljak?

Ibsen erre tüntetőleg felemelkedett, kalapját, botját vette s anélkül, hogy kifizette volna sörét, távozott.

Most Ibsen leveleit gyűjtik, hogy norvégban és német nyelven kiadják. Ez alkalomból a következőkre figyelemzetik a gyűjtőt: „Mikor Ibsen néhány évvel ezelőt Dániában tartózkodott, hogy „A tenger aszsonya” című művét megírja, mást nem beszélt, mint a sablonos „... reggelt!” és „Adieu”-t. Mikor egy pohár whiskyt akart inni — s ez nagyon gyakran volt, — egy darabka papírra írta a rendelést s oda adta a pincérnek, anélkül, hogy csak szemöldökét mozgatta volna. Ha ezek a rendelők-cédulák még megvanak, a levelekkel együtt ki kellene őket adni, mert fontos okmányt szolgáltatnak Ibsen jellemzéséhez.”

† **A párisi fogházak kosztja.** A párisi hírdetőslopokon nagy fehér plakátok láthatók ezidőszent, amelyek pályázatot hirdetnek a párisi fogházaknak szállítandó élelmiszerekre. Ezekről a plakátokról meg lehet tudni, hogy mi mindent fogyasztanak el Páris fogházáiban az elítéltek. Páris fogházainak vezetősége kíván: 25,000 kilogramm csokoládé, 1000 kilogramm gyümölcsöt, 1500 kilogramm gyümölcs-élet, 6000 savanyu heringet, 4000 darab szardíniát, 400 kilogramm szirupot, 300 kilogramm olajat, 400 kilogramm makaront, 5000 kilogramm fehér cukrot, 1400 kilogramm vajot, 70,000 tojást, 600 sajtot, 120,000 liter tejet, 14,000 darab kolbászt, 800 sonkát és így tovább. Valóban, a párisi fogházak lakói nem élenek rosszul.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Osztrák-Magyar Bank. A jegybank állása szeptember 23-án a következő volt: Bankjegytorgalom 1.497.480.000 korona (+ 18.798.000 korona), érékszellet 1458.841.000 korona (+ 2.449.000 korona), váltótárca 220.998.000 korona (+ 12.676.000 korona), lom-

bardüzlet 45.754.000 korona (— 460.000 korona), adómentes bankjegy-tartalék 354.872.000 korona (— 11.208.000 korona).

Magyar Jelzálog Hitelbank. Madarasi Beck Nándor udvari tanácsos, a Magyar Jelzálog Hitelbank elnöke ma érkezett vissza külföldi utjáról. Ertesülésünk szerint sikerült Franciaországban az intézet 3½%-os frank értékű községi kötelezetre Németországban pedig a banknak ott már tőzsdéi jegyzés tárgyát képező 4%-os zálogleveleire nézve újabb jelentékeny összegű elhelyezéseket létesítenie. A Magyar Jelzálog Hitelbank főlévi mérlegét a bank igazgatóságának szeptember 29-én tartandó ülésén fogják megállapítani.

Méltatlanság. Egy külföldi lap egy idő óta minősítőhöz módon nekitámad sorra a bécsi német, londoni és végül budapesti banküzleteknek, köztük a Magyar Tőzsde-Közöly bankháznak is. Az ilyen rágalmasnak annál kevésbé van létjogosultsága, mert tudvalevőleg az üzleti élet ez idő szerint csaknem teljesen szünetel s a közönség részvétele a minimumra szállt alá. Ezek a rágalmak érthetők és némiképp igazolhatók volnának, ha valamelyik bankház, vagy az utóbb említett cég ellen tényleg panasz merült volna föl. Erre azonban már évek óta nem volt eset s így ez az illojális magatartás egy bankházzal szemben természetesen semmiképpen sem helyeszelhető. Az említett cég minden igazolt igényre haladéknélkül teljesíti a fizetést.

A bortermelők kongresszusa. A II. országos szőlészeti és borsászati kongresszus mai harmadik napján Istvánffy Gyula egyetemi tanár, a magyar királyi ampelológiai intézet igazgatója, a szőlő lakó-rothadásról tartott szabad-előadást, amelyet beteg szőlő-részek bemutatásával és rajzokkal kísért. Utána Rácz Sándor előadó a fehér csomage- és pecsénye-borok szüreteléséről és kezeléséről tartott előadást s határozati javaslatában azt kívánja, kérje föl a kongresszus a földművelésügyi miniszert, hogy illetékes szakközvegeit az e célból főlkendő birtokokkal együtt teljesítendő kísérletek végrehajtására utassisa. Miután még Kövessy Ferenc a bor törésének okait fejtegette az előzők Bernáth Béla berekesztette a kongresszust, köszönetet mondván mindazoknak, akik a kongresszus sikerén közremunkáltak.

A soproni bankbukás. Sopronból jelentik, hogy a bukott bank hitelezői ma tárgyalták az igazgatósági tagokkal és felügyelőkkel Patz Gusztáv csődbiztos elnöklete alatt az egyezkedés dolgában. A zár alatt levő vagyon becseréte 982.000 korona. Az igazgatók és felügyelők 588.500 koronát hajlandók fizetni. A mai értekezleten a kis hitelezők ellenzék a kiegyezést, mire a csődbiztos elrendelte a szavazást. A többség az egyezség mellett döntött.

A debreceni vásár elhalasztása. A debreceni híres nagy vásárok között legelőkelőbb, legforgalmasabb a Dénes-nap körül eső 6-8i vásárok szoktak lenni, mert a föld terméséből élő vidéki népek ilyenkor van inkább pénze s ezen a vásáron szokta be-

szerelni különösen téli ruhaneműt és egyéb háztartási szükségleteit. Tekintettel az izraeliták október elejére eső nagy ünnepeire, az idén két héttel később tartják a vásárt. E szerint a vásár nem szeptember 29-én és következő napjain, hanem október 10-13-án és következő napjain lesz.

Hajózás. A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy a Linc—Bécs és Budapest közötti postahajóáratokat a 10-lyé évben a következőképpen szünteti be. Bécsből — Linché szeptember 27-én. Linché—Bécsbe 29-én. Budapestről — Bécsbe 28-án. Bécsből—Budapestre 30-án. A Bécs—Pozsony közötti helyhajóáratokat pedig a következőképpen szünteti be. Utolsó menet Bécsből — Pozsonyra október 5-én és Pozsonyból Bécsbe október 6-án. Ezenkívül közli a társaság, hogy a Béga kis vizállása miatt a gabona- és aruforgalom Temesvárról és Temesvárra szeptember 27-től kezdve további intézkedésig szünetel.

Szesszarak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten 39.— korona pénzben, 89.60 korona áruban. — Végvölgyi állomásokon 27.— korona pénzben, 37.60 korona áruban. — Kassa-odobergi állomásokon 36.60 korona pénzben, 37.— korona áruban. — Bécsben a kontingentál készáru 40.— korona pénzben, 40.40 korona áruban.

Borjavásár. 1902. évi szeptember hó 26-án. (A budapesti marhavásártól vásár-pénztár részvénnyártaságtól.) Felhajtás: Belhajtás 680 darab, lelték borju — db., bécsi borju — db., — db., nívendékmarha — darab, bárány 611 darab, lelték bárány — darab. Argyezések. — Beütödi 610 borju I. rendű 86—100 l.-ig, kivételes 109 —, II. rendű 610 borjúk 72—84 l.-ig, I. kilónként, lelték borju I. r. — I.-ig, II. r. — I.-től — I.-ig, kivét. I. kilónként levonás nélkül. Rugott borjúk 37—64 l.-ig. Nívendékmarha — I.-től — I.-ig, I. r. — I.-ig, középmínőségű 48—53 l.-ig, alárendelt — I.-ig, I. kilónként. Bárány 610 11.60 — k., lelték bárány — k. kivételesen ár — k.-ig páronként. — Az irányzat 6-ének és az árak változatlanok maradtak.

Sertésizomvásár. (A székeslővárosi sertés-vásár és közvágóhid intézősége.) Szeptember 26-án. Felhajtás: Zsírterhes, úgy mint öreg I. rendű 350 kilogramm felül — darab, II. rendű 280—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Hussertes ugymint: nehéz 300 kilogramm felül — darab, könnyű 140—300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Felhajtás Összege 1334 darab. Előző napi maradvány 336 darab, összesen 1670 darab. Eladott 1460 darab. Maradvány 210 darab. A vásár irányzata élnék. — Kötveköz árak jegyzetettek: Zsírterhes: Öreg I. rendű 350 kilogramm felül 90—98 fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm 82—86 fillérig, kanló — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 96—102 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogramm 88—100 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 80—88 fillérig, süldő 80—90 fillérig, malac — fillérig. Hussertes: Nehéz 300 kilogramm felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogramm — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként előszulban.

REGÉNY

SZEGÉNY EMBEREK.

(Foma Gorgyejev).

Irtá: GORKIJ MAXIM.

(87)

Tarasz egykedvűen nézett Fomára. Ljuba nyugtalanul izgott-mozgott a széknél. Foma szive lassan vert, mintha érezte volna, hogy senkinek sincs egy szava hozzá.

— A munka nem mindenkinek való. Nem igaz, hogy a munka igazolás az ember számára. A munkások boldogtalan emberek. Sőt teherhordó barmok! Nem is tudják, hogy miért éltek. Ha megkérdeznék tőlük, azt felelnék, hogy nem értek rá gondolkodni e kérdésre felett.

Egy darabig hallgatott, hátravetette a fejét s tompa hangon mondta:

— Hát lehetséges az, hogy az ember csak azért jött a világra, hogy dolgozzék, hogy pénz szeressen, házat építtessen, gyermekeket neveljen s végre meghaljon? Nem, az életnek van valami más jelentése is. Isteneimé mondom, hogy itt az ideje, hogy tisztában legyünk vele, hogy miért vagyunk a világon. Nincs értelme, semmi értelme sincs így az életnek. Olyan egyenlőtlen itt minden. Az egyik ember gazdag s anyai pénze van, hogy ezer ember meg tudna élni belőle s a mellett ezek munkátlanul élnek... a másik munkában görnyed egyre s egy fillérje sincs.

Tarasz most fölállt a székről s így szólt: — Nem. Kösönöm. Elég ebből ennyi.

Foma elhallgatott, vállait vonogatta s mosolyogva nézett Ljubára.

— Ugyan honnan vetted ezt a... ezt a filozófiát? — kérdezte Ljuba gunyosan.

— Ez nem filozófia. Ez igaz... ez így van. Nyisd ki a szemedet, majd meglátod, hogy így van.

— Itt az alkalom — mondta Tarasz Ljuba

felé fordulva, hogy megérted, hogy a pesszimizmus teljesen hiányzik az angol-szász fajból. Amit Byron és Swift pesszimizmusának neveznek, nem más, mint haragos tiltakozás a tökéletlenség ellen. De a hideg, megfontolt pesszimizmust náluk nem lehet föllelni.

Tarasz most Foma felé fordult, mintha hirtelen rá terelődött volna figyelme.

Most a hátán összefoalta a kezét s így szólt: — Nagyon komoly kérdéseket feszeget. Ha csakugyan olyan nagyon érdeklik őnt, sokat kell olvasnia. A könyvekben sok érdekeset fog találni arról, hogy mi az élet. Olvas-e sokat?

— Nem.

— Ugy?

— Nem szeretek olvasni.

— Pedig sokat tanulhatna még, — mondta Tarasz, miközben ajkai körül gunyos mosolygás játszott.

— A könyvekből? Ha az emberek nem segíthetnek, a könyvek ugyan nem fognak segíteni — felelte Foma sötéten.

Tarasz nem felelt. Föl s alá járt a szobában, olykor megállt s a pohárszék csecebecsét nézegette. Foma észrevette, hogy Ljuba nem szivesen látja, sőt nagyon örülne, ha minél előbb távoznék.

— Nálatok alszom az éjjel, — mondta s mosolygott. Majakinnal akarok beszélni. Aztán meg nem szeretnék egyedül otthon lenni.

— Menj hát s mondd meg Mariskának, hogy a sarkoszáobában vessen ágat, — mondta Ljuba gyorsan.

— Kérlek...

Fölállt, kiment s hallotta, hogy Tarasz rögtön odasugott valamit Ljubának.

— Talán rólam beszélsz — gondolta. Hirtelen az a gondolat villant meg agyában, hogy hallgatóni fog az ajtón.

Atment a másik szobába, ahol sötét volt. Lábujjhegyen lépkedett, szive hevesen dobogott, odalépett az ajtóhoz.

— Nehézsik fiu — mondta Tarasz.

Most Ljuba hangja hallatszott.

— Nagyon könnyelmű életet él. Rettenetes dolgokat művel. Először megverte a kormányzó sógorát. Apának sokat vesződött, amíg a dolgot el tudta igazítani. Kétezer rubeljébe került ez a tréfa s miattal atyánk evvel a dologgal volt elfoglalva, Foma egy egész társaságot akart belefotjani a Volgába.

— Haha! Micsoda szörny! És még ez akarja kikutatni az élet csejleit.

— Különbön nagyon erős ember... Egyszer a hajóról akart néhány embert a vízbe dobálni, miközben folyton azt kiabálta: Hazámnak akarok szolgálni, aljas emberektől akarom megfizetni ezt a földet.

— Igazán? Ez nagyon szellemes.

— Rettenetes ember. Sok pénzt kőlt.

— Mondd csak, Ljuba, nem tudod, hogy milyen föltételek mellett kezeli atyánk az ő üzletét?

— Nem. Tejtartalma van. Miért kérdezed?

— Csak... Jó üzlet! Igaz ugyan, hogy orosz módra, azaz rosszul van berendezve... De kitűnő üzlet! Ha az ember kézbe venné, aranybánya lehetne belőle.

— Foma nem dolgozik. Mindent apának csinál.

— Ugy? Kiténő.

— Tudod, néha azt hiszem, hogy amit Foma mond, az csupa őszinteség s hogy tud ő becsületes is lenni. De aljas életmódját nem tudom őszszegyeztetni azzal, amit mond.

— Nem is érdemes, lusta fráter — és iparkodik megindokolni lustaságát.

— Nem. Olykor úgy viselkedik, mint a gyermek. — Különbösen régente.

— Hisz mondtam, hogy kölyök még. Hát érdemes olyan sokat beszélni az ilyen műveletlen kölyökről?

— Nagyon szigorú vagy.

(Folytatás következik.)

Napirend.

Napló: Szombat, szeptember 27. — Római katólikus: Koz. és Dam. — Protestáns: Koz. és Dam. — Görög-csoz: (szeptember 14.) Ker. felm. — Zsidó: Elul 25. Nez. Waj. — Nap két: 5 óra 39 percekor. — Nyvesszik: 5 óra 30 percekor. — Hold két: 12 óra 37 percekor éjjel. — Nyvesszik: 3 óra 6 percekor délután.
 A műszerek nem fogadnak.
 Az osztályorszádek húszá délelőtt 9 órakor.
 Nemzeti Múzeum. Képtár és néprajzi osztály (Csillag-utca 15. szám alatt). Nyitva van délelőtt 9 óratól délután 1 óráig.
 A Vörösmarty-szobor terveinek kiállításá a városligeti Iparcsarnokban reggel 9-től délután 6 óráig. Belépődij nincs.
 Az Orvosszövetség műkiállításá a városligeti Múcsarnokban reggel 9 óratól délután 5 óráig. Belépődij 1 korona.
 A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) d. e. 10-től 1 óráig. Belépődij 1 korona.
 Az Akademia Goethes-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig. Múzeum könyvtár d. e. 9—1 óráig.
 Akademiai könyvtár délután 3—7-ig.
 Egyetem könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 12-ig d. u. 3—6-ig.
 Ellátott a Városligetben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti miniatúr: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállításá és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a népi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arisztokratá is eszközöl a városligeti Iparcsarnokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— **Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése.** —
 Budapest, szeptember 26.
 Az északnyugati magas levegőnyomás a keletivel egyesült, minek következtében Európában az idő száraz és hűvös jellegű megtartotta.
 Nálunk a hőmérséklet kevéssel emelkedett és az ég derült maradt.
Kiállítás: Jelentékeny éjjeli lehűléssel, tulajdonában derült idő várható.

Az Olympos.
 Görög-római mythologia.
 Függetlenül a germán népek istentana.
 Sereglőbb fuk és leányok számára.
 Petiscus nyomán szerkesztette
Dr. GERÉB JÓZSEF.
 Második átdolgozott kiadás 69 képpel.
 Ára fűzve 5 K., díszes vászonköt. 7 K.
 Kapható a kiadótársulatnál Budapesten, VII. ker., Kerepesi-ut 54. és minden könyvkereskedésben.

THE ENGLISH CLOTHING COMPANY.
26
Károly-körút
KOCH Testvérek
 Budapest legnagyobb férfi, fiú- és gyermekruhá-áruháza
Károly-körút 26. szám.
 Oriási választék fiú- és gyermekruhákban, el nem ért versenyképességben. Olcsó szabott árak. Korszerű izlés, csak kipróbált jó minőségű gyapjuszövetek.
 Koch-féle Raglan 1862. évben.
 Koch-féle Raglan 1902. évben.
 A tmeneti felöltő, Ulster, Raglan, angol double-szővetből 12 forinttól feljebb a legjobb kivitelig.
 Új! divatos beszeggett chevrot szürke eskék öltönyök 14 frittól feljebb.
 Vadász-öltönyök zöld és barna lodenből 14 forinttól feljebb.
 Vadász-gallér 6
 Gyermek-öltönyök 4
 Új képes árjegyzéket bérmentve küldünk.

A KI
 finom, divatos, jó
őszi és téli ruhát
 vásárolni akar, forduljon a szükséglete beszerzésével bizalommal a fér-, fiú- és gyermekruhá céghez
Gross és Löwenstein
 férfiszabók
 Budapest, V., Deák Ferenc-utca 18.
 hol a kész ruhák divatosan saját műhelyünkbe készülnek hazai és angol szövetekből.
 Mértékzerinti megrendelések a legújabb kivitelben és pontosan eszközöltetnek.
 Vidéki megrendelések, valamint minták kivánságra portómentesen küldetnek, meg nem felelő árak kiesereltetnek vagy a pénzt visszaadjuk.
 Nagyon sikkes és elegáns **Sport felöltő 15 frittól** feljebb és **Raglánkábát 15 frittól** feljebb.
Nagy raktár. Nagy választék.

Butor
 csak jó minőségű.
 Hálósoba, kredenc, szőnyegdívany, asztal, szék, íróasztal, könyvtaszkány, urt fotelék, otomán, szalonberendezés, útról-úgy szegények is, nagy olcsón, eladás nagyban és kintnyban. Vidékre gondosan csomagolva, hivatalos Csekk VI. ker. körút 40. szám V. Steinberger Máné butoriparcentál.
 Magyar kir. Államvasutak. Üzletvezetés Zágráb.
 Pályázati hirdetmény.
 A m. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetésének Pécs állomásán levő I. db 4 méter átmérőjű és alkatrészeivel együtt mintegy 7350 kg. súlyú ócska fordító korong, valamint 7 db 1178 kg. összsúlyal bíró ócska váltóállító készülék vasanyagát eladni éhjártn, ezek eladására ezenal pályázat hirdettetik.
 Pályázni kívánók felkértenek, hogy arra vonatkozó és 1 koromá magyar bolyegjeggyel ellátot és lepecsételt ajánlatukat a borítékban a rendes címezésen kívül még alkalmazandó következő felirattal ellátva: Ajánlat 2815/902. Zú szhoz ócska anyag megvételére* legkésőbbben folyó évi október hó 15-ig déli 12 óráig üzletvezetésünk I. osztályánál benyujtani vagy posta útján beküldeni sziveskedjék.
 Az ajánlat benyujtását megelőző nap déli 12 óráig a megvenni szándékokt alkatrészek az ajánlati árral kiszámított értékének 5 százalék bantápnézként teendő le gyűjtőpénztáruknál készpénzben vagy állami letétrek alkalmas értékpapirokban.
 Későbbben érkezett ajánlatok nem fognak figyelembe vételnek.
 Az ócska fordító korong és váltóállító készülék vasanyagát bérmentve Pécs állomáson adjnk el a tartozik a vevő fél az anyagot saját költségén kocsiba rakatni és elszállítatni.
 Az ajánlati tételnek tehát utóbbi körülmény figyelembe vételével (100 kg-éknél) állapítandó meg. Az ajánlati egységár számokban és szóban is kitüntendő az ajánlatban.
 Az ajánlattevő az ócska anyagok eladására vonatkozó és 122291/96. sz. a fennálló feltételeket magukra nézve kötelezőknek elismerni, azt 60 filléres magyar bolyéggel saját és két tanu aláírásával ellátni és az így kiállított feltételek példányát ajánlatiukhoz csatolni tartoznak. Ezen feltételek budapesti nyomtatványtartukban példányonként 30 fillért megszereshetők, vidékieknek pedig az érte járó 30 fillér és 20 fillér postaköltség összesen 50 filléren a bpesti főpénztárhoz való beküldése ellenében postával megküldhetnek.
 Ajánlattevők ajánlatiuk hatá az azok feletti hozandó határozati visszavonhatlan kötelezettségben maradnak.
 Zágráb, 1902. septe. hó. Az üzletvezetés. (Utányomás nem díjazt.)

Magyar Könyvtár
 Szerkeszti: **RADÓ ANTAL**
 Kiadja: **LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai)**
 cs. és kir. udvari könyvkereskedése
 A szeptemberi sorozatban megjelentek:
Vergilius. Aeneise. 297—298.
 III. rész. Fordította Baróti Szabó Dávid. Kiadták Radó Antal és Tóth Rezső. E füzettel teljessé lesz a Magyar Könyvtár Aeneis-e. A végén jegyzetek és kimerítő névs-tárgyalajstrom van.
Gorkij. Huszonhat és egy. 299.
 Három elbeszélés. Ford. Isaák Mártha. A nagy orosz elbeszélő három kis remekműve van e kis számban; a fordítás az eredetiből készült és felette gondos.
Dóczi Lajos. Csokonai. Tanulmány. 300.
 A magyar közönség e kiváló értékű füzetből Dóczit mint essay-írot fogja megismerni.
 Megrendelhetők **LAMPEL RÓBERT (WODIANER F. ÉS FIAI)**
 CS. ÉS KIR. UDV. KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN, BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 21. SZÁM és minden könyvkereskedésben.

Titkos betegségek
 gyógyítására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján
Dr. Kajdacsy
 v. esász. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.
 Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyít: húgy-csőfolyást, hólyagbajt, sebeket, syphilist, bőrbajokat, olgyengült férfierőt, idősebbeknél is electro Massage vagy Psychopnpor által. Önter-tőzést és annak utóbajait: ideg- és hétégerincsbajt és minden női bajokat.
 — Rendel: 9 óratól 4-ig és este 7—8-ig. —
Budapesten, Kigyó-utca 5. Clotild-palota (I. emelet).
 Átjáró ház. — Lift használat.
 Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
 Levél útján is biztos gyógyszer.

Legnagyobb budapesti BUTOR-áruház
 Az általános rossz üzletmenet folytán raktárunk tul van halmozva hogy azonban családos munkásainkuk állandóan foglalkozást adhassunk, elhatároztuk, hogy készítményeinket előállítását áron alul adjuk el.
 Több száz szoba divatos asztalos és kárpitos butor, u. m.: barokk, angol, szecesszió, ó-német stb. stílusban a egyezszerűbből a legújabbakig a legmodernebb fazonban, a garnitúrák bevezetéséig, pilás, franciás- és angolasztalokkal, késszer, rakáson kizárólag jó minőségben.
 A tartásáért több évi kezességel nyujtunk.
 A legnagyobb butoralumunkat több mint 457 képpel 50 fillér beállításá ellenében bérmentve küldjük. Bevásárlás esetén az 50 fillért visszaadjuk.
Varga Mihály és Társai
 magy. butoripar-társasága Budapest, IV. Koronaherceg-utca 2. Kigyó-fer sarkán.

Borprések! SZŐLŐZUZÓK!
 Eredeti **MABILLE-rendszer**
 kettős áttétellel, főtűnő kevés erőmunkásgal dacára nagy nyomás és nagy munkateljesztés!
 Olcsó árak! Kedvező fizetési feltételek!
SZÜCS ZSIGMOND
 Budapest, Nagymező-utca 68. szám.

Borprések! SZŐLŐZUZÓK!
 Eredeti **MABILLE-rendszer**
 kettős áttétellel, főtűnő kevés erőmunkásgal dacára nagy nyomás és nagy munkateljesztés!
 Olcsó árak! Kedvező fizetési feltételek!
SZÜCS ZSIGMOND
 Budapest, Nagymező-utca 68. szám.

Utólérhetetlen nagy raktár

NEUMAN M. cs. és kir.

udvari szállítónál,

férfi-, fiu- és gyermekruha-telep

BUDAPEST, IV., Múzeum-körút 1. szám.

Készen és méret szerint:

Városi- és utazó bunda.
Gazdasági kabát szőrme- vagy szövet-béléssel.
Ulster szőrme-béléssel.
Lábzsák.
Vadász-öltönyök.
Vadász gallérok.
Gazdasági guba (kocsira való).

Videki megrendeléseket legnagyobb figyelemmel eszközölök, meg nem felelő visszavesszek.

Eredeti dán iramszarvasbőr-kabát, flanel- vagy szőrme-béléssel.
Fiu- és gyermekruhák.
Angol leányka-ruhák.
Angol leányka őszi és téli felöltők.
Férfi-, fiu- és gyermek egyes nadrág.

Kivánatra képes árjegyzék ingyen.

Télikabát.
Felöltők.
Havelok (ujjal vagy anélkül.)
Ulster.
Raglán.
Férfiöltönyök.
Szalonöltönyök.
Papi télikabátok.
Papi felöltők.
Papi havelok.
Papi szalonöltönyök.

Magy. kir. Államvasutak. 14335/902. szám.

Pályázati hirdetmény.

(Zsólámpák és szőlőpálcák szállítására.)

A magy. kir. Államvasutak igazgatósága az 1902. évben szükséges zsólámpák és szőlőpálcák szállítására ezenel nyílvános pályázatot hirdet.

Az ivenként egykoronás okmánybéléssel ellátott ajánlatok lepecsételve, legkésőbb 1902. évi október hó 22-én déli 12 óráig a magy. kir. Államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyújtandók vagy postán utaküldendők. Ugyanezen időpontig átadandók, ugyanott a kötelező minőségű minták is.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag évi értékének 3 százaléka legkésőbb 1902. évi október hó 21-én déli 12 óráig a magy. kir. Államvasutak budapesti főpénztáránál letendő.

Szállításra nézve mérvadóak és kötelezők a 122291. 96. sz. általános szállítási feltételek és az zsólámpák szállítására vonatkozó 84223/96. sz. különleges feltételek.

A szállításra vonatkozó egyéb részletes módok az ajánlati felhívásban foglaltaknak, mely az igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál, valamint az illetékes öregekkel és a helyi kereskedelmi és iparkamaránál betekinthető.

A szállítandó anyagok és a szükséges mennyiségek a felhívás mellékletét képező két ajánlati úrlapon vannak felsorolva.

Ezen ajánlati felhívás, az ajánlatot tenni szándékoznak, a fentvezetett anyag- és leltárbeszerzési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kivánásra postán megküldhetik.

Budapesten, 1902. szeptember hó.

Az igazgatóság. Utánnyomás nem díjazt.

GUMMI

és halhólyag-különlegességek,

valdéli francia és angol gyártmány, teljesen biztos és ártalmatlan. Rendi 1, 2, 3, 4, 5, 6 frt tucata, hálóanyag 2, 3, 4, 5, 6 frt tucata, Capotes americana 2, 3, 4, 5 frt tucata, pársi szivaca 2, 3, 4, 5, 6 frt tucata. Pessarium oculisum frt 1.50-2.00-ig orvosi rendelésre. Dusan-ör hátsó-kötél 2 frt 20, 3 frt 50 kr. darabja.

Magyar Orvosi Múszertárban
 Budapest, Kerepesi-út 32. M.,
 a Rókus-kórház templomával szemben. — Árjegyzék ingyen, zárt borítékban.

10 frtnyi megrendésnél 20% engedmény.

Butor, teherszállítási és beraktározási vállalat.

Butorszállítások előállítás, cs. és kir. szab. francia minta után készített, teljesen kárpózt, beárthat butorkocsikban a bel- és külföld minden helyiségébe.

Sürgőselem:
TELEFON. ZORN MÓR BUDAPEST.

vaesuton és hajón átrakodás nélkül, a csomagolás megtakarításával.

teljesen szíves a célra bevezetett rakatárak feloldóság mellett.

a bel- és külföld minden nagyobb városában.

ZORN MÓR BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 21.

Könnyelműség

volna elhatalasítani az alkalmat, cipő- és eszmaaruit nem Agulár Dávidnál beszerezni, hol olcsó árért tartós és szép cipőt kaphat. En nem haszonra töreksem, hanem arra, hogy munkásainak, kik házában dolgoznak, általában munkát biztosítsak. Saját találmány Agulár cipőkezesim, mely felülmúlja az összes eddig készített kenőcsöket és egy elegáns cipőasmát minden vevőnek ingyen adok.

Halina eszma nemox bőlésel, nyelvig bőrről 5.—
 Halina eszma posztóbólésel, tőrdön felül bőrszáljal 7.—
 Bagaria eszma háromsoros talppal 7.—
 Vixtalv vagy orosz-lakk eszma 10.—
 Bőrcipőből bőlésel eszma frt 1.50-ol, cipők 60 krral drágábbak.
 Borjubar sima vagy fűzős 3.—
 Borjubar sima vagy fűzős, elegáns forma 3.20
 Falonabakacs borjubar 3.50 vixtór 4.50
 Szarvaes barna, fűzős 4.—, posztóból 3.—
 Vixtór vagy fűzős, fényesre tisztítható 3.20
 Kamensli szarvaes 3.50, fokabór 3.—
 Női: Zorobór csugos vagy fűzős 3.—
 Chevovics lakk kezűbőrű fűzős 3.20
 Zerge gombos, elegáns forma 3.30
 Szarvaes csugos érekenly lakk 3.50
 Cipőárak az árjegyzék szerint választandók, videki megrendelésnél sokkal kevesebt költsék, mintha személyesen választotta volna. Nemzetiség esetén a cipőt vagy eszmat kieszerelem vagy a pénzt levonás nélkül visszaszadom.

A mértékfelettnél elegendő, ha papírlapra állva a láb körvonalát lerajzoljuk.

Agulár Dávid BUDAPEST VII. KER., Erzsébet-körút 6. sz.

DÓCZI MÓR cipész

Budapest, Kerepesi-út 10.

ujjonnan átalakított és nagyobbított állehelyisége párállan a maga nemében. Soshol jobb, olcsóbb, elegánsabb és tartósabb cipőt nem kaphat, mint fenti jőhrnevű cégnél.

Férfi:

Derby, borjubar angol bakacs	3.50
Borjubar v. vixes, fűzős 3.20, csugos	3.50
Ringana francia szarv-cipő	4.50
Bagaria fűzős vagy csugos	3.20
Amerikai box-bőrcipők	3.50
Lakk vagy box angol bakacs	4.50
Szalon- vagy orosz-lakk-cipők	4.—

Női:

Zerge, fűzős vagy csugos 2., gombos	3.30
Amerikai box, fűzős, gombos vagy csugos	3.50
Servo, fűzős, gombos vagy csugos	4.—
Szines bagaria-bőrcipők	3.—
Szalon v. orosz-lakk	3.40
Lakk, kivágott 1.50, keresztcsatos	2.—
Gyermekcipő 1 frt. Fiu- vagy leánycipők 2 frt.	

Képes vagy árjegyzék, csomagolás és szállítólétele ingyen. — 10 frton felüli rendelések bérmentre küldetnek. — Videki rendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközölöttek. — Nem megfelelő árut közzéggel kieszerelek.

Az üzlet nagybóltása miatt az összes nyári cipők előállításai áron, vagyis 20 százalékkal a rendes áron alul kaphatók.

GUMMI

és halhólyag elismert legbiztosabb övszer, eredeti párisi csomagolásban. Orvosi tekintélyek ajánlata szerint teljesen biztos és ártalmatlan, tucata 2, 4, 6, 8, 10, 12, 16 koronára. Dantl americana (rovdi): 4, 6, 8, 10. Diana-ör (havi kötszer) 8—11 koronára. Dusan felszerelt raktár: Irrigatorok, fecskendők, suspensoriumokban stb. Női övszer: Pessarium oculisum Menzinga tanár szerint orvosi rendelésre adatik ki.

Uj! „Auto Vaginal Spray“! a Uj!
 legbiztosabb és legkényelmesebb női különlegesség, ára kor. 15.—

Képes árjegyzékek, zárt borítékban, titoktartás mellett.

KELETI J. orvos-sebész mű- és kőtszergyár. Alapítva 1878.
 Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.

Szenzációs ujdonság az általam föltalált

cipő üntisztító-gép

melylyel mindenki anélkül, hogy hajolnia kellene, Gumi-kenőcsrel bekeneve, kőtszeri forgatás által cipőt fényesre tisztíthatja. Világlatott ártalmatlan, a törv. védett Gumi-kenőcs, melylyel ha a cipő felső bőrt bekeni, eszenel 1 évi irásbeli jótalási vállalatok és illetélt elszabítás esetén ingyen megtesztel. **FENOMENALIS FALANZSÁNYOK A CIPŐ-SÁNYA**, mely hozzájárul, hogy a cipő uszgyvet kibírja, mintha a cipőt, ha nedves állapotban levetjük, a bőr Gészertücsosodást kizárja.

Minden nálam vásárolt cipőnkbe valódi mandinymal kizűlt feltetés szerint kettőt teljesen ingyen mellékelek. Mindenkinek, hogy meggyőződést szerzhessen világhírű Gumi-kenőcsöm jóságáról, ki címét velem közli, 1 tégely Gumi-kenőcsöt és több ábrával ellátott árjegyzékeket küldöm ingyen és bérmentve. Méréseknek a legbiztosabb, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábátlap körvonalát lerajzoljuk. Mag nem felelő ajánlat eszenel közzéggel magam a pénzt minden levonás nélkül visszaszadom. A teljes postaköltség eszenél 30 krajczár.

Férfi vixtór sima erős cipő 3.20
 Oroszlakk csugos v. fűzős cipő bőrszáljal 4.—
 Elegáns szalon-lakk, fűzős cipő 5.50
 Bagaria-eszma egy darabbeli halhólyaggal teljesen vízmentesre, háromsoros talppal, 3 évi jótállással 7.50
 Ugyanaz borjubarból, nyeltes 8.50
 Halina-eszma, térdig érő, egész magas bőrbőrítással, halhólyaggal vízmentes 5.—
 Párisi divat, feltűnő elegáns v. fűzős gyalócipő 4.50
 Elegáns barna, bagaria cipő 3.50
 Egyszerű önkéntes eszma, elegáns, fényesre tisztítható 10.—
 Női szarv-cipő, csugos v. fűzős cipő, erős 3.—
 Elegáns szalon-lakk, fűzős v. gombos 3.50
 Párisi divat, feltűnő elegáns box vagy servo, fűzős v. gombos 4.—
 Oroszlakk fűzős v. csugos 3.50

Főüzlet:
Agulár Ignác
 Budapest, Kerepesi-út 30.
 a Rókus-kórház templomával szemben Fióküzlet Király-u. 6

Dr. FABINYI

specialista, emertált kórházi orvos

a rendes foglalkozás megzavarása nélkül leg-
 röviddebb idő alatt gyökeresen gyógyít bármily régi és makacs

titkos betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphilist, bőrbetegségeket és onfertőzéstől támadt idegbajokat).

Meglepp az eredmény **FÉRFIUI GYENGESEGNÉL (IMPOTENTIA)** még öregebb egyéneknek is.

Levelekre díjtalanul válasz; kivánatra gyógyszerök

Rendelés 9—3-ig és este 6—8-ig
 Budapest, Erzsébet-körút 12. sz.
 (a New-York palotával szemben), félemelet.
 (Bejárat a lépcsőnél. Külön váróteremk.)

1223. szám 1902.

Földhaszonbéri hirdetés.

A m. kir. közalap. uradalom tulajdonát képező Tomesvármegye

1. **Dragojest község** határában fekvő 672¹⁷⁹/₁₀₀₀ holdas birtok,
2. **Hittiyás község** határában fekvő 672¹⁴⁷/₁₀₀₀ holdas birtok és
3. **Liget község** határában fekvő 982¹⁵/₁₀₀₀ holdas birtok

1903. évi október hó 1-től, továbbá 1904 évi október 1-től 12 évi időtartamra a Buziás fűrdőhelyen székelt m. kir. közalap. gazd. ker. főtisztseg hivatalos helyiségében **1902 évi november hó 10-én d. e. 11 órakor** tartandó zártajánlatok benyújtásával összekötött nyilvános szóbeli verseny útján bérbe fog adni.

Ezen határrapra bérelni szándékozik azzal hivatnak meg, hogy 1 kor. bélyeggel ellátott és kellő bánatpénzzel felszerelt írásos zárt ajánlatokat, melyekben a holdankénti megajánlott évi haszonbéri összege számokkal és betűkkel kiírandó és kijelentendő, hogy ajánlattevő a bérbeadási feltételeket ismeri s azoknak magát aláveti — borítékozva a fenti határidő előtt alulírott főtisztsegnél nyújták be.

Bánatpénzzel a birtoktest minden holdja után kettő (2) kor. esatolandó az írásos ajánlatokhoz vagy teendő le a szóbeli árverés megkezdése előtt kézpénzben vagy az állam által óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban.

Oly egyének, kik gyámhatalom, vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén, akik az uradalommal szemben hátralekös tartoztatban vannak vagy bármí emen perben állanak, az árverésből ki vannak zárva.

Elkésve érkezett vagy utóajánlatok, valamint kellően ki nem állított vagy fel nem szerelték figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlattevők közti szabad választási jog az uradalomnak fenntartatik.

A részletes haszonbéri feltételek alulírott főtisztsegnél, valamint a nagykövesi és csákovai közalapítványi ispánságoinknál is a szokásos hivatalos órák alatt betekinthezők, vagy érdeklődők költségein lemosolhatók.

Buziáson, 1902 szeptember 16-án.

A m. kir. közalap. gazd. ker. főtisztseg.

